

vergadering **C160**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 10 februari 2022

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het memorandum of understanding met Tasmanië over waterstof – 1649 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het waterstofakkoord tussen Vlaanderen en Tasmanië – 1666 (2021-2022)	5
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de problemen in de evenementensector als gevolg van de coronapandemie – 1454 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de coronasteunmaatregelen voor de cultuur- en evenementensector – 1659 (2021-2022)	12
VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de competitiviteit van de Vlaamse ondernemingen en het eventuele jobverlies door de stijgende inflatie – 1601 (2021-2022)	18
VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de frauduleuze praktijken van enkele bouwaannemers en de toegang tot zelfstandige beroepen – 1662 (2021-2022)	20
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het convenant met de Vlaamse Volkssterrenwachten – 1571 (2021-2022)	22
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het gebruik van de middelen uit het Brexitfonds – 1650 (2021-2022)	24

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de loopbaancheques

– 1591 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het dalende gebruik van loopbaancheques

– 1609 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de promotie van loopbaancheques

– 1628 (2021-2022)

26

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het duaal leren in Vlaanderen

– 1646 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de opwaardering van het duaal leren

– 1657 (2021-2022)

33

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het memorandum of understanding met Tasmanië over waterstof – 1649 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het waterstofakkoord tussen Vlaanderen en Tasmanië – 1666 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kurt Vanryckeghem

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woordt.

Andries Gryffroy (N-VA): Voorzitter, collega's, minister, Vlaanderen gelooft sterk in waterstof, dat is ook zo in het regeerakkoord verwoord. Er zijn ook al verschillende vragen over gesteld in het relanceplan. Na corona hebben we de nadruk gelegd op waterstof.

Vlaanderen heeft zelfs de ambitie om Europees koploper te worden. In deze context werd een Vlaamse waterstofvisie uitgetekend. Deze visie schetst het ruimere kader van een duurzame energietransitie en de plaats van waterstof daarbinnen. Naast energie-efficiëntie, het stimuleren van hernieuwbare energie en het benutten van restwarmte zullen we ook moeten inzetten op duurzame brandstoffen voor bijvoorbeeld de chemische en staalindustrie of als energiebron voor industriële processen die een zeer hoge temperatuur vergen of moeilijk te elektrificeren zijn. Daarbij heeft waterstof een zeer belangrijke rol. Denken we daarnaast ook aan het verduurzamen van zwaar wegtransport, de zeevaart en de luchtvaart. De Vlaamse havens bereiden zich dan ook al voor op de import van duurzame waterstof.

De waterstofvisie is een actieplan om de Vlaamse ambitie waar te maken. De Vlaamse Regering trok 4,3 miljard euro uit voor het Vlaamse relanceplan Vlaamse Veerkracht. 125 miljoen euro uit dat relanceplan wordt gereserveerd voor onderzoek en innovatie rond waterstof.

We lazen dat Vlaanderen een deal heeft met Tasmanië voor de invoer van groene waterstof. De minister heeft daarover een memorandum of understanding gesloten met de collega's van Tasmanië. Het eiland heeft een groot potentieel aan hernieuwbare energie. In 2040 wil het dubbel zoveel duurzame stroom opwekken via waterkrachtcentrales, zonnepanelen en windturbines dan het eigen verbruik. De overschotten zullen via waterstof worden geëxporteerd. Concreet wordt er intensief samengewerkt en zullen Vlaamse ondernemingen hun technologie en expertise exporteren naar Tasmanië. Een soortgelijke samenwerking zou ook kunnen worden opgezet met de Australische deelstaat New South Wales.

Minister, wat is de concrete timing en welke zijn de doelstellingen van het memorandum of understanding met Tasmanië? Wat zijn de actiepunten in dit memorandum?

Op welke manier draagt dit initiatief bij tot de realisatie van de Vlaamse ambities rond waterstof en de Vlaamse waterstofvisie?

Hoe worden de Vlaamse ondernemingen betrokken bij deze samenwerking?

Er zou ook een samenwerking worden gesloten met de Australische deelstaat New South Wales. Welke zijn de doelstellingen en de timing? Zijn er nog andere samenwerkingen op komst?

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Voorzitter, collega's, minister, in navolging van Tinne Van der Straeten, die in Namibië en nu ook in Oman een memorandum van overeenstemming ondertekende om daar dus groene waterstof – groene wellicht tussen aanhalingstekens – te produceren en die dan in België in te voeren, doet nu ook minister Crevits dat met Tasmanië. Ik wil even melden dat, mevrouw An Capoen, N-VA-lid in de Kamer, over het akkoord dat Tinne Van der Straeten ondertekende in Oman, volgende tweet stuurde: "Schepen die de waterstof moeten transporteren, verbruiken meer energie dan de waterstof die erin zit, uiteindelijk opbrengt."

Minister Crevits sloot dus zo'n akkoord met Tasmanië. Tasmanië zou zelfvoorzienend zijn voor zijn stroombehoefte en het eiland wil dan ook tegen 2040 dubbel zo veel stroom opwekken om daarmee groene waterstof te produceren. Die waterstof zou dan onder meer naar Vlaanderen kunnen worden geëxporteerd. Ook de deelstaat New South Wales zou, zoals de heer Gryffroy ook zei, in de toekomst waterstof kunnen produceren dat door ons wordt ingevoerd.

Minister, kunt u meer toelichting geven bij dat akkoord met Tasmanië? Wat werd er concreet afgesproken? Is dat akkoord afgesloten op vraag van de Vlaamse Regering of op vraag van Tasmanië? Hoe is dat eigenlijk precies tot stand gekomen? Verwacht u dat dit akkoord financieel een nettovoordeel voor Vlaanderen zal opleveren? Zo ja, hoe is dat becijferd?

Ik verwees al naar wat N-VA-Kamerlid Capoen tweette. Welke impact op het milieu heeft dat verschepen van waterstof vanuit Tasmanië naar Vlaanderen eigenlijk? Er wordt gesproken van groene waterstof, maar is die waterstof eigenlijk wel zo groen? Ik wil er toch aan herinneren dat Tasmanië in vogelvlucht 17.000 kilometer van hier ligt. Die schepen met waterstof zullen dus minstens die afstand moeten afleggen. Is deze vorm van energie-import – het is eigenlijk een energiedrager – onderworpen aan een levenscyclusanalyse (LCA)? Dat is een berekening van de volledige productie, transport, gebruik en eventuele afvalstoffen die vrijkomen bij het verbruik of de recyclage die achteraf nodig is van bepaalde materialen. Dat is dus eigenlijk van wieg tot graf, 'from cradle to grave'. Is dat berekend? Zo ja, wat was het resultaat daarvan? Zo neen, wilt u zo'n berekening laten uitvoeren?

Hoe verliep het onderhoud met de regering van New South Wales? Zitten er nog andere principeakkoorden over waterstof in de pijplijn?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u voor de interesse en de vragen. Dit zijn trouwens zeer, zeer interessante discussies die nu over waterstof worden gevoerd. Het is belangrijk dat we 'à jour' blijven. Bedankt voor de vragen, dus, die specifiek gaan over de samenwerking tussen Vlaanderen en Australië, met Tasmanië en New South Wales.

Collega Gryffroy, u hebt het juist geformuleerd: we zullen duurzame waterstof nodig hebben. Als we duurzame waterstof willen gebruiken, dan hebben we ook import nodig. De Vlaamse Regering heeft de ambitie om Europees koploper te worden inzake waterstof. Ik weet dat heel velen die ambitie hebben. Er is op dit ogenblik een rush op waterstof bezig. Dat is de reden waarom ik vorig jaar de eerste Vlaamse waterstofvisie heb gepresenteerd. Collega Gryffroy, u zei het correct: we moeten eerst inzetten op energie-efficiëntie, nadien op elektrificatie, bijvoorbeeld op auto's op batterijen in plaats van fossiele brandstof, en daarna op de productie van hernieuwbare energie en restwarmte. Daarnaast zullen duurzame brandstoffen echter nog altijd een rol spelen, bijvoorbeeld als grondstof en

energiebron voor de industrie of als brandstof voor het zwaar transport. Dat is de reden waarom we ook heel expliciet naar waterstof kijken.

We bekijken dus inderdaad ook de import van waterstof, want we kunnen hier in Vlaanderen en België onvoldoende hernieuwbare elektriciteit produceren voor die grotere vraag naar elektriciteit en om zelf massaal groene waterstof te produceren. Daarom kijken we naar andere regio's. Waarom Tasmanië? Tasmanië zal tegen 2040 dubbel zoveel duurzame stroom opwekken als het eigen gebruik. Dat is een eiland met enorm veel potentieel voor zonne- en windenergie. Daarnaast hebben onze Vlaamse bedrijven bijzonder veel kennis over waterstoftechnologie. Ook onze kennisinstellingen zijn bij de wereldtop. Dat kan gaan over de omzetting van waterstof met CO₂ tot nieuwe producten. Het kan ook gaan over de technologie achter de waterstofelektrolysefabrieken om duurzame waterstof te maken, of over de kennis over de membranen die nodig zijn in zo'n waterstoffabriek, waar innovatie nodig zal zijn om de kostprijs van die waterstofproductie te verlagen. Wij hebben dus heel veel kennis ter zake.

Het memorandum of understanding dat we met Tasmanië hebben afgesloten, sluit dus goed aan bij die twee ambities van de Vlaamse waterstofvisie. Het is de eerste belangrijke stap om de samenwerking en haalbaarheid op het vlak van import van waterstof en waterstofafgeleiden te onderzoeken én het biedt ook een kader voor mogelijke samenwerkingen rond waterstoftechnologie, net om de Vlaamse kennis en expertise te 'exporteren naar het buitenland'. Het zorgt voor een voet tussen de deur, wat goed is voor onze Vlaamse spelers.

Er waren vragen rond timing en afspraken. Het memorandum of understanding ging van start op 2 februari 2022, de dag van de ondertekening, en loopt tot 31 januari 2027. Het is een overkoepelend kader waarin Vlaamse stakeholders samenwerkingsovereenkomsten kunnen afsluiten in drie potentiële domeinen: één, onderzoek, ontwikkeling en innovatie, twee, industriële en economische samenwerking rond waterstof en waterstoftechnologie en drie, het onderzoeken van de mogelijkheden tot de import van waterstof of waterstofafgeleiden. Collega Van Rooy, collega Gryffroy, het memorandum of understanding is geen eindproduct, geen beslissing om te importeren, het is een beslissing om verder onderzoek te doen naar toekomstige samenwerking op drie domeinen. Vlaamse bedrijven en stakeholders zijn hier ook vragende partij voor, omdat er zo vanuit de politiek een signaal komt dat beide regio's ambitie tonen op het vlak van waterstof.

Op wiens vraag werd het memorandum of understanding afgesloten? Waren daar Vlaamse ondernemingen bij betrokken? De Vlaamse ondernemingen en kennisinstellingen werden actief betrokken bij de opmaak van deze samenwerkingsovereenkomst. Er werd een consultatieronde gehouden om hun prioriteiten en aandachtspunten mee te nemen, én de ondertekening van het memorandum gebeurde in aanwezigheid van WaterstofNet, als vertegenwoordiger van de Vlaamse Waterstof Industriecluster, en enkele relevante bedrijven in het domein van waterstof zoals De Blauwe Cluster, de Vlaamse havens, Deme, Jan De Nul, Van Hool, Fluxys en de Compagnie Maritime Belge (CMB). Het memorandum of understanding werd afgesloten omdat er bij Vlaanderen én Tasmanië een grote interesse was om samen te werken rond waterstof, zowel op het politieke niveau als bij de bedrijven en kennisinstellingen.

Op de vragen van collega Van Rooy rond het financiële voordeel van Vlaanderen en de milieu-impact is het momenteel nog te vroeg om concreet te antwoorden. Uw vraag is pertinent, maar zoals gezegd is dit memorandum of understanding een startpunt om verdere samenwerkingen te faciliteren. De financiële winsten kunnen daardoor nog niet bepaald worden. Maar ik vergelijk het waterstofverhaal wel graag met het windmolenverhaal. We hebben daar ook een pioniersrol in opgenomen en nu lezen we elke maand wel in de krant dat een of ander Vlaams

bedrijf windmolens mag plaatsen in het buitenland. Ik ben er dan ook van overtuigd dat wij de kennis en expertise van Vlaamse spelers rond die waterstoftechnologieën kunnen exporteren. En net daarom is zo'n samenwerking met andere landen van belang.

Ik begrijp dat het 'importeren van duurzame waterstof' op het eerste gezicht niet duurzaam lijkt, vooral omdat gedacht wordt aan de milieubelastende uitstoot van de schepen die de waterstof transporteren. De waterstofimportcoalitie, met onder andere WaterstofNet en de Antwerpse haven, heeft vorig jaar een studie gepubliceerd die met Vlaamse ondersteuning die verschillende noden en scenario's rond waterstofimport in kaart bracht. Conclusie was dat het technisch mogelijk en economisch haalbaar wordt. Momenteel wordt nog verder onderzocht op welke manier de schepen zelf kunnen varen op de waterstofdragers die ze vervoeren. Men denkt daarbij niet enkel aan waterstof, maar eerder aan waterstof in de vorm van ammonia. Verder onderzoek en innovatie zullen dan moeten uitwijzen wat de totale milieu-impact is van deze nieuwe technologie en economie.

Er wordt terecht verwezen naar de 'life cycle assessment', de duurzaamheidstoets, over het totaalplaatje van de technologie. Dat betekent dat men niet enkel kijkt naar groene waterstof maar ook naar het vervoer ervan en de milieu-impact van het transport. Ik vind die benadering zeer terecht, die moeten we ook bij ons volgen, maar dat is dus een van de doelen van het memorandum of understanding dat gesloten werd.

Tot slot: het klopt dat we gelijkaardige gesprekken voeren met een andere Australische deelstaat, New South Wales. Ik heb met de minister daar een zeer interessant digitaal overleg gehad. Er is wederzijdse interesse om een vergelijkbaar memorandum of understanding op te maken. Voorlopig zijn er geen andere besprekingen voor memoranda, maar ik heb wel een memorandum afgesloten met de Europese Investeringsbank.

Het is duidelijk dat we heel wat kennis en expertise hebben over waterstof-technologie. Waterstof zal ook een belangrijke rol spelen in de duurzame transitie. Ik denk dat we daarvoor ook moeten kijken naar de import van waterstof en naar samenwerkingen met andere regio's. Voor mij is het ook van belang om memoranda af te sluiten op politiek niveau, die dan kunnen leiden tot heel concrete samenwerkingen. Net daarom vind ik het goed dat we Vlaanderen op de kaart gezet hebben. Dit is dus een startpunt dat hopelijk leidt tot winsten voor onze Vlaamse kennisinstellingen en onze Vlaamse bedrijven.

– Robrecht Bothuyne treedt als voorzitter op.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dank u voor de antwoorden. Ik wil onmiddellijk iets rechtzetten ten overstaan van collega Van Rooy. An Capoen is geen Kamerlid voor de N-VA.

Minister, u hebt duidelijk geschetst wat een memorandum of understanding is. Ik denk dat het belangrijk is om die nuance te maken.

U spreekt terecht niet over groene waterstof, maar over duurzame waterstof, want het is ook nog niet uitgeklaard of het altijd wel echt groen zal zijn, het kan ook nog andere kleuren hebben. Waterstof zal een onderdeel zijn van de toekomst, maar niet het enige. We spreken in de toekomst waarschijnlijk ook niet meer over fossiele moleculen maar over duurzame moleculen, waarbij het evengoed kan gaan over duurzame ammoniak. Dat zullen we in de toekomst wellicht moeten importeren. We weten zeer goed dat we hier jammer genoeg niet alles zullen kunnen produceren wat we nodig hebben. Dat betekent dat we zullen moeten

importeren. Dan is het ook logisch dat we op andere continenten gaan kijken van waaruit we kunnen importeren. Het feit dat we zoveel moeten importeren, maakt ons voor een stuk afhankelijk van de geopolitiek. Het is daarom belangrijk ervoor te zorgen dat we zo weinig mogelijk moeten importeren. We moeten er dus voor zorgen dat we in de eerste fase zo energie-efficiënt mogelijk zijn.

Als we dan geïmporteerd hebben, moet die molecule nog op een bepaalde locatie terechtkomen. Zeebrugge heeft daarvoor in principe de faciliteiten. Daar kan op verder gewerkt worden. Maar dan moet je ook kunnen transporteren en distribueren. Daarover zijn de gesprekken bezig met het federale niveau, want dat is iets nieuws, dat is nog niet vastgelegd in wetten en decreten.

Mijn bijkomende vraag is dus hoever we daarmee staan. Want het is wel heel leuk dat we enorm inzetten op innovatie en dat we eventueel onze eigen kennis kunnen exporteren. Maar op een bepaald ogenblik gaat het ook over de bevoegdheden, over wie waarvoor bevoegd is. Voor innovatie zijn wij inderdaad bevoegd. Maar wat transport en distributie betreft, is de discussie nog niet uitgeklaard. Op dat vlak vond ik de beeldvorming wat moeilijk. In dezelfde week dat een Vlaamse minister een memorandum of understanding tekende met Tasmanië, deed een federale minister namelijk hetzelfde met Oman. Dat lijkt me lastig qua beeldvorming. Mijn vraag is dus: hoever staan we met de afspraken tussen het federale niveau en de gewestelijke niveaus?

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Mijnheer Gryffroy, ik had me inderdaad vergist. An Capoen is inderdaad niet herkozen in 2019, ze zetelde voordien voor de N-VA in de Kamer.

We kunnen niet alles importeren wat we nodig hebben, hoor ik hier. Minister, u vergelijkt het waterstof- met het windmolenverhaal. Dan gaan bij mij natuurlijk alle alarmbellen af. We horen van experts-fysici dat waterstof net als windmolens een zeer inefficiënte manier is om energie op te wekken. De energiedichtheid van windmolens en waterstof is namelijk zeer laag. Ze ligt vele malen lager dan die van gas, maar dat is natuurlijk een fossiele brandstof. Ze ligt ook vele malen lager dan die van nucleaire energie. Om waterstof te produceren, heeft men eerst elektriciteit nodig. Bij de omzetting van elektriciteit naar waterstof gaat er al 25 à 30 procent energie verloren. Nadien volgt opnieuw de omzetting naar elektriciteit, met een energieverlies van 30 à 40 procent. Dat is dus zeer inefficiënt.

Ik vind dat geen slimme manier om energie op te wekken. Ik hoor van specialisten dat waterstof heel duur is om te produceren, omdat er zoveel verlies is. Of het duurzaam en groen is, moet – dat hebt u zelf gezegd – nog berekend worden. Ik kijk daar zeer naar uit. Als de berekening zou aantonen, zeker met incalculering van het transport, dat er meer CO₂-uitstoot of een grotere milieu-impact is, een grotere milieubelasting dus qua uitstoot en vervuiling door allerlei stoffen, wordt dit dan een aflopend verhaal? In hoeverre wordt dit economisch bekeken?

Wat is het aandeel van de milieu-impact? Die berekeningen zijn natuurlijk al eens gemaakt, bijvoorbeeld voor het verschepen van waterstof van Australië naar Japan, en dat zijn dan nog twee eilanden die veel dichterbij elkaar liggen. De hoeveelheid dieselolie, nodig voor het transport van die waterstof, is een gigantische aanslag op het milieu. U zegt dan dat er gekeken wordt in hoeverre waterstof zelf kan worden gebruikt voor de aandrijving van zo'n schip. De berekening daarvan – voor een tocht tussen Australië en Japan – heeft laten zien dat 86 procent van de waterstof dan al verbruikt zou zijn. Bij aankomst in Japan zou het overgrote deel al verbruikt zijn voor het transport. Als ik dat allemaal lees, u zult dat begrijpen, ben ik heel sceptisch over het vooruitzicht en het memorandum of understanding.

Tot slot, minister, is het mogelijk dat dit nergens toe leidt als die berekeningen aantonen wat ik denk dat ze zullen aantonen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, bij nieuwe technologieën is het altijd zoeken. Ofwel wil je mee in 'the front' ofwel laat je dat passeren. Ik heb gekozen, samen met de regering trouwens, voor de eerste piste.

Wat de discussies rond het federale niveau betreft, hebt u absoluut een punt, collega Gryffroy. Die zijn lopende. Sowieso vind ik het zeer goed dat we Vlaanderen op de kaart zetten omdat het grootste deel van de expertise bij onze bedrijven zit. In die zin is het van belang dat we ons ding doen en onze eigen weg gaan. Het is trouwens onze bevoegdheid om het te doen, dus waarom zou ik het niet doen? Ondertussen proberen we zo goed mogelijke afspraken te maken met het federale niveau.

Collega Gryffroy, we zetten met die innovatie ook heel sterk in op de verbetering van de efficiëntie van de productie van waterstof via elektrolyse. Dat is het nieuwste, membranen onder andere, via onderzoek van het Interuniversitair Micro-elektronicacentrum (imec) en de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO). Dat is belangrijk voor onze waterstoffabrieken die we oprichten, zoals in Zeebrugge.

Tasmanië en New South Wales zijn zeer geïnteresseerd in onze expertise en kunde qua waterstoftechnologie. Ook Innovatie is mijn bevoegdheid. Het is goed dat we internationaal die Vlaamse expertise op de kaart zetten. Voor mij is het memorandum of understanding een en-en-verhaal, ook met wat het federale niveau doet. Ik oefen mijn bevoegdheden uit zoals ze mij zijn toegekend.

Collega Van Rooy, naast elektriciteit voor windmolens of kernenergie zijn er ook brandstoffen nodig voor zwaar transport of industrie, ook als chemische grondstof. Dat moet je meenemen in het debat. Innovatie is voor mij vooruitgang, ook in zwaar transport zoals scheepvaart. Daar gaat het heel snel. De import van waterstof staat binnen enkele jaren op de kaart. Diverse studies worden nu uitgevoerd. Ook de milieu-impact, ik heb het al gezegd, wordt bekeken, door niet enkel naar de waterstof te kijken maar ook naar afgeleiden zoals ammonia en andere brandstoffen voor de scheepvaart, bijvoorbeeld het schip dat meer waterstof dan ammonia vervoert.

Uw bezorgdheid is terecht, dat steek ik niet onder stoelen of banken. Ik kan een pak van uw argumenten volgen, maar ik vind dat we dat in kaart moeten brengen. De bedrijven, ook WaterstofNet, gaan daar niet naïef mee om. Dat is zeker niet het geval. Ik heb een brede coalitie gezocht om te doen wat we doen. We moeten wel kijken naar de waterstofimport, we mogen de trein absoluut niet missen. Daarom houden we nu alle opties open door zo'n samenwerking af te sluiten om Vlaanderen op de kaart te zetten. Het is een belangrijk signaal om ook met andere landen samen te werken, ook landen dichterbij, zoals Portugal waar ook gesprekken mee lopen.

Ik herhaal het: het gaat niet alleen over de import van waterstof maar ook over de export van onze kennis en expertise naar het buitenland. Ook dat is een meerwaarde voor onze bedrijven.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dat laatste klopt uiteraard, minister. De meerwaarde is inderdaad de export van onze productie of producten, technologie en kennis. Dat is bij manier van spreken misschien al meer waard dan de hoeveelheid groene

waterstof die we misschien ooit gaan kunnen importeren uit Tasmanië. Daar ga ik 100 procent mee akkoord.

Ik las ooit een artikel over Australië, niet specifiek over Tasmanië. Men zet daar enorm in op waterstofproductie, men heeft er de ruimte en de zon voor. Tegelijk heeft men nog altijd steenkoolcentrales draaiende. Als ze eerlijk zouden zijn, zouden ze die waterstof misschien eerst eens voor zichzelf kunnen gebruiken. Desalniettemin, ze gaan – of ze die nu zelf gebruiken of exporteren, afhankelijk van de beste oplossing voor henzelf – de technologie nodig hebben. Als we onze technologie en kennis exporteren, is dat toegevoegde waarde voor Vlaanderen. Daar kan ik u 100 procent in volgen.

Ik volg ook met aandacht de verdere discussie met het federale niveau. We mogen ons toch niet laten doen? We willen straks toch geen wetgeving die ons fnuikt in de ontwikkeling van waterstofnetten? Nederland en Duitsland zetten daar volop eensgezind op in en straks hebben we wel de technologie maar kunnen we niet het originele knooppunt zijn in West-Europa om onze groene moleculen te transporteren.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, dank u om mijn bezorgdheden te delen. Ik kijk dan ook uit, samen met u, naar de bevindingen op het vlak van duurzaamheid en de milieu-impact.

Tegelijk hoor ik u zeggen dat we de trein niet mogen missen. Ja, dat is op twee benen hinken. Als die trein helemaal niet duurzaam blijkt te zijn, dan kunnen we die natuurlijk beter wel missen en toch uitkijken – ik blijf op die nagel slaan van ‘the small modern reactors’ – naar de kleine nieuwe kerncentrales met een veel hogere energiedichtheid. Daar is geen onderzoek voor nodig, we weten gewoon vandaag dat kleine nieuwe kerncentrales – trouwens ook de huidige – een veel hogere energiedichtheid hebben dan welke andere energiebron ook, zeker ook dan waterstof.

Ik heb gisteren gelezen dat er nu ook een doorbraak is in de kernfusie, namelijk het samensmelten van atomen waarbij ongelooflijk veel energie vrijkomt, nog meer dan bij de nieuwe kerncentrales die we nu kunnen bouwen. Ik kijk eerder daarnaar. Ik kijk wel samen met u uit naar de bevindingen.

Ik wil tot slot nog één ding opmerken. Als er een overschot is van wat men groene energie noemt in een bepaald land of streek, zoals nu in Tasmanië, en die zogenaamde groene energie van zonnepanelen en windmolens, omdat daar veel ruimte, zon en wind is, dan is het nog maar de vraag hoe groen die energie is, want de impact op het milieu van de productie van die windmolens, maar zeker van die zonnecellen, is niet te noemen. Als men al de grondstoffen die daarvoor moeten worden gedolven, afzet tegen het rendement, komt dat zeer mager uit.

Nogmaals, ik kijk uit naar de bevindingen. Ik ben heel benieuwd wanneer het eerste waterstofschip onze kant uit zal varen en met welk rendement.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de problemen in de evenementensector als gevolg van de coronapandemie
– 1454 (2021-2022)**

**VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de coronasteunmaatregelen voor de cultuur- en evenementensector
– 1659 (2021-2022)**

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Voorzitter, gisteren is in de plenaire vergadering over een bijna kamerbreed voorstel van resolutie, van onder meer de heer Van de Wauwer, gediscussieerd over dit item. Het is goed om vandaag nog wat dieper in te gaan op de problemen in de eventsector, een van de zwaarst getroffen sectoren in deze coronacrisis.

In tegenstelling tot alle andere sectoren werden, zelfs wanneer het aantal corona-besmettingen laag was, hun activiteiten sterk beperkt. Dat was onvermijdelijk, aangezien de activiteiten van de sector er bijna uitsluitend op gericht zijn veel mensen bij elkaar te brengen, en laat het nu net dat zijn wat we in een pandemie kunnen missen.

Een bevraging van de Karel de Grote Hogeschool naar de situatie van de eventsector schept een heel zorgwekkend beeld. Volgens de bevraging kampt een kwart van de bedrijven in de sector met zware financiële problemen en de helft verwacht binnen zes maanden in dezelfde situatie te zitten. Daarnaast hebben de eventbedrijven in 2021 de helft van hun omzet verloren ten opzichte van 2019. Ook werden de opdrachten die er wel waren, minder of niet winstgevend.

Wat extra schadelijk kan zijn voor de sector op lange termijn is de braindrain die aan de gang is. Meer dan de helft van de bedrijven in de sector was genooddaakt om contracten stop te zetten. Werkkrachten met specifieke expertise verlaten de sector om ergens anders meer zekerheid te vinden. Er zijn al een hele reeks maatregelen genomen om deze sector te ondersteunen, zoals recent de nieuwe periode voor het beschermingsmechanisme, maar meer en duurzamer steun is nodig. De coronabarometer geeft de sector al meer perspectief. Ze gaan in burgerlijke-ongehoorzaamheidsmodus, heb ik begrepen. Er zijn ook meer mogelijkheden voor eventlocaties die investeren in ventilatie.

Minister, zult u investeringen in ventilatie door de eventsector, maar eventueel ook andere sectoren, zoals de cultuursector, zoals gisteren bepleit in het voorstel van resolutie, ondersteunen zodat ze op een veilige manier grotere events kunnen organiseren? Plant u nog bijkomende steunmaatregelen voor de eventsector? Wat gaat u ondernemen om de braindrain in de sector tegen te gaan? Zult u aandringen bij de bevoegde federale collega's om een nieuwe bankendeal af te sluiten? Zo krijgt de sector meer financiële ademruimte.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Minister, de coronabarometer is er nu. Het doel van die barometer is dat er duidelijkheid en perspectief is voor de verschillende sectoren en dat ze kunnen anticiperen en zich voorbereiden op de volgende fase

van de pandemie. Iedereen weet dan namelijk welke beperkende maatregelen er gekoppeld zijn aan elke fase.

Die grotere voorspelbaarheid is daarmee geregeld, maar zolang de eventsector rekening moet houden met ernstige beperkingen kunnen zij hun activiteiten niet op een economisch rendabele manier uitvoeren. Daarom vroeg de eventsector vorige week in een open brief niet alleen perspectief om op korte termijn naar fase oranje over te schakelen. Dat is natuurlijk geen vraag aan u, minister. Daarover kan de politiek niet zomaar beslissen, dat hangt af van de epidemiologische toestand en van wat het Overlegcomité op basis daarvan onderbouwd beslist. De eventsector vraagt vooral ook naar economische steunmaatregelen om faillissementen en braindrain in die sector te voorkomen.

Collega Gennez heeft ook al verwezen naar die braindrain. Het gaat voornamelijk om technici die nu de sector verlaten en elders aan de slag gaan. Dat zijn mensen die goed opgeleid zijn en expertise en ervaring hebben, die nu naar andere sectoren trekken. Dat is begrijpelijk, zolang de sector stilligt, ook al is er steun voorzien. De vrees is dat ze nadien niet zullen terugkeren naar de eventsector en dat die ervaring en expertise dus definitief verloren zijn.

Tijdens eerdere parlementaire debatten heeft de Vlaamse Regering zich geëngageerd om aan elke fase van de coronabarometer gepaste en bijhorende steunmaatregelen te koppelen. Elke fase van die barometer legt immers beperkingen op. De concertwereld en de nightlifesector zijn volledig of nagenoeg volledig dicht bij code rood. Bij code oranje en code geel zijn er ook nog altijd verschillende beperkende maatregelen voor die event- en nightlifesector, waardoor zij hun activiteiten eigenlijk niet op een economisch leefbare manier kunnen uitvoeren.

Ik heb daarom de volgende vragen aan u, minister. Welke sectorspecifieke steunmaatregelen voorziet u als minister van Economie voor de cultuur- en evenementensector in elke fase van de coronabarometer? Is er hierbij ook aandacht voor kwetsbare derden zoals toeleveranciers en technici op zelfstandige basis, waarnaar ik verwees? Wat kunt u doen om die braindrain die momenteel aan de gang is in de sector, tegen te gaan?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel voor de vragen, collega's. U weet dat ik en vooral mijn kabinet sinds het begin van de crisis veel tijd investeren in het overleg met de evenementensector. We hebben ook een aantal maatregelen genomen om die sector te ondersteunen. Denk maar aan het Vlaams beschermingsmechanisme, het globalisatiemechanisme, de terugvorderbare voorschotten voor de eventsector en de verschillende leningen bij de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV).

In december vorig jaar besliste de Vlaamse Regering om het Vlaams beschermingsmechanisme weer open te stellen voor de sectoren die op dat ogenblik getroffen werden door de pandemie, waaronder ook de brede eventsector. We hebben ook beslist over het kader voor de overbruggingslening. We zullen de applicatie voor die specifieke lening opnieuw openstellen op 28 februari. Het budget hiervoor is 100 miljoen euro. Deze overbruggingslening is bij uitstek geschikt om de investeringen in onder andere ventilatie te helpen financieren. De terugbetaling van de lening begint ook pas te lopen na vijftien maanden, zodat de cashflow van de aanvragers nog even gespaard wordt.

Wat de bijkomende steunmaatregelen betreft, nam de Vlaamse Regering vorige week vrijdag een eerste principiële beslissing over het beschermingsmechanisme voor het eerste kwartaal van 2022. Het antwoord op jullie vragen is dus: ja, we nemen ook 2022 mee in onze maatregelen. Het dossier is nu aangemeld bij de

Europese Commissie. We gaan het steunmechanisme van het laatste kwartaal van 2021 doortrekken naar 2022.

Collega Van de Wauwer, u vroeg naar de link met de coronabarometer. Tijdens code rood wordt de lijst van de in aanmerking komende sectoren aangehouden en is er ook vereenvoudigde steun voor de verplicht gesloten sectoren. Hierbij zijn dus de event- en culturele sectoren opgenomen, zowel wat betreft de grotere organisatoren als de kleinere, meer kwetsbare toeleverende diensten en de freelancers.

Voor code oranje is het niet zo simpel om daaraan al onmiddellijk steunmaatregelen te verbinden, wat voor code rood vrij eenvoudig was. Er is in de regering afgesproken dat bij de overgang naar code oranje de sectorlijst zal worden geëvalueerd en aangepast aan de hand van de concrete beslissingen van het Overlegcomité. Ik geef een voorbeeld. Als de capaciteit en de plafonds qua bezoekers weer richting 100 procent gaan, is dat een totaal andere situatie dan wanneer het percentage veel lager ligt. Dat moet nog volledig uitgeklaard worden. Voor de activiteiten en deelsectoren waarvoor er geen exploitatiebeperkingen meer zijn die ook effectief aanleiding geven tot een omzetsdaling van minstens 60 procent, zal het beschermingsmechanisme gestopt worden. Ik hoop dat we op zeer korte termijn kunnen beslissen om op een goede manier over te gaan naar code oranje. Ik denk dat jullie dat ook hopen. De organisatoren vragen eigenlijk niet naar steun, ze vragen in de eerste plaats om te kunnen werken. Als ze echter niet kunnen werken, moeten we ze natuurlijk steunen.

Wat code geel betreft, is de inschatting op dit moment dat er dan door de afbouw van de beperkingen geen steunmaatregelen meer noodzakelijk zullen zijn.

Samengevat: voor code rood kennen jullie de maatregelen. Voor code oranje zullen we vrijdag de specifieke maatregelen bekijken. In code geel zijn er geen maatregelen.

Het is ook belangrijk om te vermelden dat het bij het beschermingsmechanisme ook mogelijk zal zijn om een voorschot te vragen. Dat is iets totaal nieuws. Dat kan aangevraagd worden vanaf 14 februari, samen met de aanvraag voor het Vlaams beschermingsmechanisme voor het vierde kwartaal van 2021. Dat is zo omdat we, zoals jullie weten, niets meer automatisch uitbetalen maar ook controleren. Het voorschot zullen we wel automatisch uitbetalen, omdat men anders gedurende vele maanden zonder effectieve uitbetaling zit.

Ook belangrijk is dat we het coronaglobalisatiemechanisme over 2021 voorbereiden. Dat zal gelden voor bedrijven die heel grote verliezen geleden hebben door de coronamaatregelen, waaronder veel bedrijven uit de event- en cultuursector. Ze kunnen op een substantiële bijkomende steun rekenen als ze verliezen geleden hebben van 70, 80 of 90 procent. We zijn nu de modaliteiten voor dat globalisatiemechanisme 2021 aan het bespreken met de regeringspartners.

Als jullie spreken over braindrain, alluderen jullie wellicht op het feit dat gekwalificeerde medewerkers van eventbedrijven die heel lange tijd werkloos zijn, naar andere sectoren trekken om daar, al dan niet tijdelijk, aan de slag te gaan. Ik denk bijvoorbeeld aan personeel van cateraars dat in de reguliere horecasector gaat werken.

We zijn het erover eens dat het Belgische systeem van tijdelijke werkloosheid in de meeste situaties van zeer goede kwaliteit is en een zeer goede regeling is om de personeelskosten te drukken. Maar in situaties waar de crisis lang aansleept en er een grote arbeidsvraag is vanuit andere bedrijven en sectoren, is vrijwillig verloop moeilijk te vermijden. Op zich juich ik die mobiliteit op de arbeidsmarkt toe. Maar natuurlijk zien we ook de negatieve effecten van een te lange tijdelijke

werkloosheid. Dat is ook de reden waarom – we hebben het er hier al over gehad – het nuttig is om te blijven zoeken naar formules zoals in Nederland. Daar hebben ze een premie om te blijven werken maar daar bestaat niet het systeem van tijdelijke werkloosheid.

We bieden met ons beschermingsmechanisme aan de getroffen eventbedrijven ook een cash tegemoetkoming. Die kan helpen om het loon van bepaalde sleutelwerknemers te blijven betalen. De eventsector heeft in 2021 ook kunnen rekenen op de federale verminderingen van RSZ-bijdragen (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid) waardoor de loonkost gedrukt werd.

Net als in de andere sectoren voorzien we ook hier in een gepast opleidingsaanbod voor de werknemers. Zo zijn er mogelijkheden via VDAB en via Syntra. Veel opleidingen bestaan vandaag trouwens al, maar de doelstelling is om ze voldoende bekend te maken bij de geïnteresseerden.

Er was ook een vraag over de bankendeal. We hebben vanuit de eventsector geen concrete vragen genoteerd voor een nieuw federaal waarborgsysteem dat complementair is aan de Vlaamse instrumenten. Als die vraag gesteld wordt, wil ik dat zeker ondersteunen en aan de federale collega's vragen om die vraag te onderzoeken.

Voor betalingsuitstel hanteren de banken een case-by-casebenadering. Dat is op zich niet slecht. Maar ik wil er ook op wijzen dat bedrijven voor nieuwe bankleningen voor investeringen zeer gemakkelijk gebruik kunnen maken van de Vlaamse waarborg via PMV/Z. Dit geldt voor waarborgbedragen tot 1,5 miljoen euro voor 75 procent. Dat zijn hoge bedragen. Voor nog grotere dossiers is er Gigarant.

Collega's, onze steunmechanismen zijn dus volop in stelling en worden verder geconcretiseerd. Ik zie ook hoe de sector altijd weer opveert. Ik denk dat, als je bijvoorbeeld geluidstechnicus geweest bent bij een eventbedrijf en tijdelijk een andere horizon opgezocht hebt, het kan beginnen te kriebelen als de festivals opnieuw kunnen doorgaan. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan. Ik ben ervan overtuigd dat mensen toch zullen terugkeren naar de sector. Wij willen zeker ook mee bekijken hoe we die transitie vlotter kunnen laten verlopen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Dank u voor het uitgebreide antwoord, minister. Ik ben het met u eens: de mensen in die sector willen werken, of om het met hun eigen woorden te zeggen: knallen. De knaldrang is zeker aanwezig in de event- en culturele sector. Dat is dus een goede zaak.

Een tweede element dat voor hen belangrijk is, is voorspelbaarheid. De coronabarometer geeft die voorspelbaarheid. De voorspelbaarheid op het vlak van te mogen openen is één zaak, een andere zaak is de steun die daaraan gekoppeld is. Daarvoor zijn we bevoegd in Vlaanderen. Ik denk dus dat het goed is dat ook voor code oranje de steunmechanismen heel helder en heel transparant in kaart worden gebracht en dat er financiële compensaties volgen, zodat men in de sector weet waar men aan toe is.

Ik heb het ook gehad over de ventilatie-investeringen. Minister, u zegt dat die mogelijk zijn via de overbruggingslening. Maar ik denk dat het voor sommige locaties een serieuze meerkost zal inhouden. Mechanische ventilatiesystemen maar ook mobiele luchtfiltratiesystemen zijn niet zo goedkoop. Ik denk dus dat er ook echt een subsidiemechanisme tot stand moet worden gebracht, zodat men niet alleen moet putten uit eigen investeringen, want de cashflow is niet zo groot in de sector, die zo lang dicht geweest is. Ik denk dat de overheid vooral de cultuur- en

eventsector de hand moet reiken om die investeringen te kunnen doen. Ik denk ook dat dat perfect kadert in het plan Vlaamse Veerkracht. Een goede binnenluchtkwaliteit is zeker een duurzame doelstelling. Daarop inzetten zou dus perfect moeten kunnen en zou een rode draad moeten zijn in het hele Vlaamse infrastructuurbeleid.

Ik denk dat de braindrain een zeer groot probleem is voor de sector. Ze geven dat ook aan. Niet alleen de eventsector maar ook heel veel andere sectoren kampen daarmee. Het gaat over heroriëntering en herinstromen in de sector. Maar ik denk ook dat we opnieuw moeten inzetten op nieuwe instroom en ook op de opleidingen tot bijvoorbeeld geluidstechnicus en lichttechnicus aan onze hogescholen, die toch van zeer hoge kwaliteit zijn. Ik denk dat we die moeten promoten en meteen ook de band moeten leggen met de sector. Ziet u op dat vlak mogelijkheden om een beleidslijn uit te rollen?

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Minister, bedankt voor uw heel uitgebreid en duidelijk antwoord. Duidelijkheid is wat de eventsector momenteel het meest nodig heeft. Dat is ook wat wij vroegen. We vroegen om steunmaatregelen op maat te koppelen aan de verschillende fases van de barometer. Ik ben blij dat voor code rood de sectorlijst aangehouden wordt. Dat het voor code oranje niet zo simpel is, daar heb ik natuurlijk alle begrip voor. De maatregelen moeten aangepast worden op basis van de beslissingen van het Overlegcomité. Het zou toch goed zijn, mocht er een signaal zijn aan de sectoren die mogelijk nog bijkomende beperkingen zullen ondervinden, zodat ze weten dat er ook effectief steun zal zijn. Want die duidelijkheid zorgt ook voor een bepaalde gemoedsrust en geruststelling, zeker voor die sectoren die het zwaarst getroffen zijn nu en dat ook nog zullen blijven onder code oranje.

Minister, gisteren vroegen we ook in onze resolutie, waar collega Gennez ook al naar verwees, dat iedereen gemakkelijk de weg moet vinden naar de verschillende steunmaatregelen, dat iedereen die recht heeft op steun uit een beschermingsmechanisme ook gemakkelijk aan die informatie geraakt.

Bestaat er momenteel een globaal overzicht, op één plek met alle voorwaarden opgelijst waar je aan moet voldoen om in aanmerking te komen voor alle verschillende vormen van steun waar je momenteel vanuit de Vlaamse overheid een beroep op kunt doen? In de communicatie gisteren op sociale media over onze resolutie was dat een vraag die ik onmiddellijk van iemand uit de sector... *(onverstaanbaar)*...

De voorzitter: Collega Van de Wauwer, u valt weg. Het laatste deel van uw tussenkomst was niet meer te horen. Kunt u uw vraag nog herhalen?

Orry Van de Wauwer (CD&V): Is er één plek waar er een heel duidelijk overzicht is met alle voorwaarden en wie allemaal in aanmerking komt voor de verschillende maatregelen vanuit het beschermingsmechanisme en het bredere aanbod hieromtrent?

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Collega's, onze zorgen over de evenementensector worden inderdaad kamerbreed gedeeld. Onze bijna kamerbrede resolutie hieromtrent is er het voorbeeld van dat we ons natuurlijk van in het begin van de coronacrisis enorm zorgen maken over de sector die enorm zwaar getroffen wordt. De braindrain, de angst om zeer capabele mensen met een zeer specifiek profiel te verliezen, is al van in het begin geduid door de sector. De minister heeft daar voor een stuk zeker en vast gelijk: dat is een sector met enorm veel beroepstrots

en beroepseer en waar het kriebelt om opnieuw te starten. Onlangs bracht ik een bezoek aan het vrij technisch instituut (vti) in Brugge, waar ze een richting Podiumtechnieken hebben. Wat opviel en wat de leerkrachten ook zeiden, is dat dat de richting is met de meeste beroepstrots in hun school en waar steeds de trui met het logo gedragen wordt. De jongeren hebben inderdaad ook de kans gemist om ervaring op het terrein op te doen. Collega Gennez verwees ook naar de hogescholen, waar podiumtechniekers zitten. Ook daar zit er heel wat wil en motivatie om er opnieuw in te vliegen. Ik sluit me dus aan bij de vraag van collega Gennez.

Minister, u wilt ook extra inzetten op studenten. Kunnen we daar nog iets extra's voor doen, zodat de jongeren of studenten, of het nu middelbaar of hogeschool is, de weg vinden naar de organisaties die een tekort hebben aan brains, maar ook gewoon aan personeel om die evenementen tot een goed eind te brengen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik wil dat zeker doen. We houden de vinger aan de pols bij onze organisatoren van events. Als er extra capaciteit ingezet moet worden, willen we dat zeker doen. Maar eerst moet die zuurstof er komen. Op het moment dat je voelt dat we weer aan de slag kunnen, zal het belangrijk zijn om heel nauw contact te houden om te kijken of de mensen terugkeren naar daar. Mevrouw De Vreese, u hebt gelijk: podiumbouw en geluidstechniek is een stiel apart als je dat kunt. Dat is ook de stiel waarmee je met de opleiding ook gemakkelijk in andere sectoren aan de slag kunt. De vraag is of ze terugkomen. Ik denk dat dat zal lukken, maar ik deel jullie bezorgdheid. We gaan dat ook zeker goed in het oog houden.

Collega Van de Wauwer, wat de steunmaatregelen betreft: persoonlijk vind ik op de website van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) de webpagina met steunmaatregelen heel helder. Als u zou vinden dat we een extra pagina voor cultuur moeten maken, dan kan dat wat mij betreft. Eigenlijk is het geheel aan maatregelen vrij helder en de service bij VLAIO is zeer laagdrempelig om vragen te stellen. Mensen die een vraag stellen, worden ook gecontacteerd.

Maar als u suggesties hebt om het nog beter te doen, mag u ons die altijd bezorgen. We proberen zo klantvriendelijk mogelijk te zijn in deze moeilijke tijden voor al die organisaties.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Er is absolute hoop dat we heel snel bij het volgende Overlegcomité naar code oranje kunnen schakelen, voor de sector, maar ook voor ons allemaal. Minister, ik hou toch nog eens het pleidooi om de pilootprojecten ventilatie en luchtfiltratie echt te ondersteunen. Dat kan ook op lange termijn heel zinvol en duurzaam van belang zijn voor onze gezondheid en ons welzijn, niet alleen op het werk, maar ook in de vrije tijd.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Minister, het is inderdaad duidelijk bij VLAIO, maar ik had één heel concrete vraag gekregen. Ik neem het mee. Ik ga het doorgeven aan VLAIO dat ze zeker contact opnemen.

Minister, nogmaals bedankt voor uw antwoord en vooral voor de steun die vanuit de Vlaamse overheid nu toch al twee jaar heel snel en uitgebreid voorzien wordt, zo sectorspecifiek mogelijk. Dat is een heel belangrijke zaak om de sector door die moeilijke periode heen te loodsen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de competitiviteit van de Vlaamse ondernemingen en het eventuele jobverlies door de stijgende inflatie
– 1601 (2021-2022)**

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Het leven in ons land wordt heel snel duurder. De inflatie kwam in de maand januari uit op 7,59 procent. Dat heeft tot gevolg dat ons spaargeld minder waard wordt en dat de lonen snel stijgen. Dat is natuurlijk nefast voor zowel de consument als de bedrijven.

Een van de oorzaken zijn de stijgende energieprijzen. Een andere oorzaak is het herstel van de zwakkere economie door de coronacrisis, wat zich weerspiegelt in schaarste van bepaalde grondstoffen. Zo worden er hogere prijzen aangerekend voor bouwmaterialen, chips, auto-onderdelen, enzovoort. Dat leidt tot langere wachttijden voor bepaalde producten en hogere prijzen die doorgerekend worden aan de consument.

Niet alleen de koopkracht van de consument staat onder druk, ook de competitiviteit van de bedrijven komt in het gedrang doordat investeringen worden afgeremd door de hogere energiekosten en de hogere loonkost. Een hogere loonkost en investeringen die niet worden doorgevoerd, zouden kunnen leiden tot jobverlies.

Minister, welke gevolgen kan dit hebben voor de Vlaamse bedrijven? Hoe zult u die problemen aanpakken? Hoe zal de concurrentiepositie van de Vlaamse bedrijven worden beschermd? Hoe zult u inzetten op het behoud van jobs? Hoe kunt u de koopkracht van de consument beschermen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Malfroot, dank u wel voor de vraag. U hebt gelijk dat we nog geconfronteerd worden met de hoge en nog steeds stijgende inflatie. Dat heeft uiteraard een invloed op de binnenlandse koopkracht van onze mensen, afhankelijk natuurlijk van de mate waarop ondernemingen de hogere kost doorrekenen aan de consument. Oorzaken zijn stijgende energieprijzen, met een gemiddelde prijsstijging van 61 procent, maar ook de kerninflatie die geen rekening houdt met de energieprijzen; en de prijzen van onbewerkte levensmiddelen kennen eigenlijk een zeer grote stijging.

De brutowinsten van heel veel bedrijven hebben de afgelopen jaren ook een zeer sterke stijging gekend, waardoor het er voorlopig naar uit ziet dat de Vlaamse bedrijven, gemiddeld gezien dan toch en ondanks corona, nog in staat zullen zijn mogelijke effecten hiervan op de rendabiliteit op te vangen.

Het is wel belangrijk om de koopkracht van de consumenten te bewaken, zodat de binnenlandse vraag niet te erg zal lijden onder deze inflatie. Maar je hebt er natuurlijk niets aan dat je als bedrijf goed rendeert als de mensen niets meer kopen omdat de inflatie te zwaar is.

Op termijn is het dan ook belangrijk om onze bedrijven minder afhankelijk te maken van buitenlandse fossiele brandstoffen, die in de toekomst alleen maar duurder zullen worden en ons zeer afhankelijk maken van derde landen. Daarom

investeren we met Vlaanderen enorm in onderzoek en ontwikkeling om deze energietransitie mogelijk te maken.

Het verminderen van afhankelijkheid van toelevering vanuit andere continenten is ook een Europees project. We zijn ook discussies aan het voeren over de Europese strategische autonomie. Denk maar aan de communicatie deze week rond de microchips. Dat is een voorbeeld van beleid dat ontwikkeld wordt.

Dan kom ik aan uw vraag over de concurrentiepositie. Wat de algemene impact zal zijn van de prijsstijgingen van energie op de concurrentiepositie, is niet zo eenvoudig in te schatten, omdat hierin diverse aspecten kunnen meespelen. Zo kent Vlaanderen een relatief grote aanwezigheid van de energie-intensieve industrie, die meer dan gemiddeld een impact heeft van hogere grondstofprijzen.

Maar ook onze buurlanden, die onze grootste directe handelspartners zijn, kampen met dezelfde economische problemen. Het Vlaamse beleid is er vooral op gericht om de langetermijnconcurrentiepositie van de bedrijven te versterken. Daarom investeren we zoveel in onderzoek en ontwikkeling (O&O) en innovatie. Zoals u weet staan we ondertussen op de tweede plaats in Europa, na Zweden.

Hoe zetten we in op het behoud van jobs? We zien nog geen effect van de prijsstijgingen op de prestaties van de Vlaamse arbeidsmarkt. Integendeel, in januari waren er 15 procent minder werkzoekenden ten opzichte van vorig jaar. De openstaande vacatures lagen 50 procent hoger. We houden dus de effecten van de prijsstijgingen goed in het oog, maar we zien dat de arbeidsmarkt nog altijd even fors in brand staat.

Uw vraag over de koopkracht van de mensen is de belangrijkste vraag. Vandaag bestaat het systeem van de automatische loonindexering waardoor we naast de welvaart van de mensen, ook een stabiele afzetmarkt voor de Vlaamse onderneming willen garanderen. De Federale Regering heeft maatregelen genomen om de energiefactuur te verlichten en ook Vlaanderen doet hiervoor concrete inspanningen. De laatste vraag, hoe we de koopkracht van de mensen moeten beschermen, is eigenlijk de allerbelangrijkste vraag.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Het is inderdaad een heel moeilijke kwestie. We mogen er natuurlijk ook niet van uitgaan dat de inflatie een tijdelijk probleem is en dat dat enkel veroorzaakt is door COVID-19 en de hogere energieprijzen. Zowel ik als specialisten hebben toch meer en meer het gevoel dat die inflatie een permanent karakter zal krijgen. Natuurlijk, u hebt het zelf ook aangehaald, samen met de inflatie wordt dan de spilindex verhoogd, waardoor de consument wel enigszins wordt beschermd. Maar voor de bedrijven wordt het natuurlijk moeilijker en moeilijker, want zij moeten het verschil in loon compenseren en hun kosten blijven alleen maar stijgen, waardoor bepaalde bedrijven in moeilijkheden kunnen komen.

Naast deze kwestie is er natuurlijk ook nog het feit dat het spaargeld op de spaarrekening verdampt, want voor bepaalde zaken, bijvoorbeeld een rusthuis, moet je je spaargeld gaan aanspreken omdat je pensioen te laag is, maar het spaargeld daalt natuurlijk in waarde. Minister, we staan daar voor een aantal uitdagingen, niet alleen op Vlaams niveau, maar ook federaal moet er eens gekeken worden welke maatregelen u daar samen met uw collega-minister zult kunnen nemen.

Hoe gaat u die koopkracht blijven vrijwaren? We hebben ook in de krant gelezen dat de mensen die momenteel aan het bouwen zijn, toch te maken hebben met heel grote prijsstijgingen. Ik en vele anderen vragen ons natuurlijk af hoe dat allemaal betaald kan blijven worden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb geen extra vragen genoteerd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de frauduleuze praktijken van enkele bouwaannemers en de toegang tot zelfstandige beroepen – 1662 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Minister, collega's, ik denk dat velen van ons vorige week de Panoreportage over de fraude bij bouwbedrijven gezien hebben. Ik heb daarbij even moeten slikken, want in de reportage zagen we verhalen van enkele gedupeerden die te maken kregen met malafide bouwaannemers. De gedupeerden verloren ongelooflijk veel geld en eindigden in een bouwwerf, terwijl ze eigenlijk in een droomhuis hadden moeten kunnen overnachten. Het malafide gedrag van de frauduleuze bouwaannemers geeft een slechte naam aan de bouwsector. Dat is uiteraard ongelooflijk jammer, aangezien er in Vlaanderen zoveel bonafide bouwaannemers zijn die het beste van zichzelf geven, elke dag opnieuw.

Wat me het meest tegen de borst stuitte, is het feit dat fraudeurs gewoon steeds opnieuw kunnen beginnen en zo steeds opnieuw mensen kunnen duperen. Ze starten een firma, laten die failliet gaan, starten opnieuw een firma, laten die ook failliet gaan en zo kunnen we nog even doorgaan. In de Panoreportage haalden ze bijvoorbeeld het verhaal aan van een malafide aannemer die zichzelf al 21 keer failliet had laten verklaren op 25 jaar tijd. Ongelooflijk is dat.

Door de opheffing van de beroepsbekwaamheden in 2018 is het gemakkelijker geworden om ondernemer te worden, wat uiteraard een heel positief gegeven is. We weten, zeker nu, echter dat er ook heel wat frauduleuze personen zijn die hier gretig misbruik van maken.

In dezelfde reportage werd ook aangegeven dat een database waarop malafide bouwaannemers staan die zichzelf al meerdere malen lieten failliet verklaren, een eerste stap zou zijn om hun praktijken te stoppen. Nu bestaat er niets in België waar potentiële klanten iets kunnen terugvinden over het malafide gedrag van enkele aannemers.

Minister, gaat u samenzitten met de bouwfederatie of er mogelijkheden zijn om extra maatregelen te nemen om dit geschetste wangedrag tegen te gaan?

In uw beleidsnota hebt u aangekondigd dat u de impact van de vereenvoudiging van de toegang tot de zelfstandige beroepen wilt bekijken met de betrokken sectoren. Wat is de stand van zaken hierin?

Is er een mogelijkheid dat Vlaanderen, naar analogie met het Centraal Register Solvabiliteit (Regsol), een databank kan oprichten waar malafide ondernemers op terechtkomen, zodat dit in de toekomst kan tegengehouden worden? Of nog beter, kan de Vlaamse overheid hier samenwerken met de verschillende andere overheden in het land om een centraal gestuurde databank aan te leggen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Vanryckeghem, uw sentimenten over de reportage zijn de mijne, dat delen we.

De meeste voorbeelden van wanpraktijken die in de reportage aangehaald worden, dateren van voor de vereenvoudigingsoefening die in 2018 afgerond werd. Het voorbeeld dat u in uw vraag opneemt, een ondernemer die in de voorbije 25 jaar 21 keer failliet ging, is hier een heel duidelijk voorbeeld van. De regelgeving toegang tot beroep is nog geen vier jaar vereenvoudigd. Als de reportage dus één ding bewijst, is het wel dat de regelgeving toegang tot beroep dit soort wanpraktijken nooit heeft kunnen verhinderen. Andere regelgeving, zoals de consumentenbescherming, technische normeringen en de handhaving hiervan en de faillissementswetgeving is hier beter geschikt voor.

De reden waarom deze regelgeving gewijzigd werd, was het inperken van regel-druk en dus een concurrentieel nadeel ten aanzien van het buitenland voor onze bedrijven.

Ik wil erop wijzen dat landen waarmee wij ons altijd willen vergelijken als het op economisch of innovatiebeleid aankomt, zoals Zwitserland, Zweden, het Verenigd Koninkrijk, Noorwegen, Nederland, Luxemburg of Finland, geen of nauwelijks beperkingen kennen voor de toegang tot beroep.

De herziening van de vestigingsreglementering is het gevolg van een Europese richtlijn. De doelstelling van deze Europese richtlijn is de mobiliteit binnen Europa te verhogen en ervoor te zorgen dat de EU-onderdaan die zich in een andere lidstaat wenst te vestigen of diensten wenst te verrichten, niet gediscrimineerd wordt. De belangrijkste impact en discriminatie vloeit voort uit de erkenning van de beroepskwalificaties bij vestiging, de vrije dienstverrichting en de gedeeltelijke toegang. Dit creëerde eenvoudige toegang tot beroep in Vlaanderen voor buitenlandse ondernemers, bijvoorbeeld voor de ondernemers uit bovenvermelde landen, waar de toegang tot beroep niet georganiseerd wordt. Door deze Europese richtlijn is er ook ingegrepen in onze eigen vestigingsregelgeving om te vermijden dat de Vlaamse consument én de Vlaamse bouwbedrijven en handelaars aan concurrentiekracht verliezen ten opzichte van bijvoorbeeld Nederlandse collega's.

Er waren ook andere knelpunten verbonden aan de vestigingswetgeving. Zoals we in de Panoreportage duidelijk konden zien, bepaalden de vestigingsvoorwaarden enkel de startpositie van de ondernemer. Ze verzekerden nooit de kwaliteit van dienstverlening op de lange termijn, laat staan onethisch of frauduleus gedrag bij sommige ondernemers. In de vestigingswetgeving werd ook geen continuïteit van bijscholing vereist of een vorm van toezicht. Ook de handhaving bleek gebrekkig. Heel veel redenen dus waarom dit afgeschaft is.

Maar om kort en bondig op uw vraag te antwoorden: ja, ik zal zeker in overleg gaan met de sectoren. Ik heb dat ook aangekondigd.

Eind 2020 heeft het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) een gespreksronde met de sectoren waarop de vereenvoudigingsoefening betrekking had afgerond. Het is zeker zo dat deze vereenvoudigingsoefening bij de bouwsectoren gevoelig lag. Uit de evaluatie blijkt wel dat de stijging van het aantal starters in de bouwberoepen al zeker vijf jaar voor de afschaffing inzake toegang tot beroep voor de bouw op gang kwam. Uit de evaluatie blijkt ook de vraag om blijvend te voorzien in een gepast begeleidings- en opleidingsaanbod. Gelet op de faillissementsgevoeligheid van de sector wordt ook gevraagd naar goede zakelijke begeleiding van de ondernemers, naar initiatieven om de ondernemers snel nieuwe technologische vernieuwingen te laten opnemen in hun werking en dus ook voor een volwaardig en breed aanbod aan bijscholingen.

We hebben hier gehoor aan gegeven via het zogenaamde contract ondernemerschap waar het netwerk voor innovatieversnelling in de bouw in actief is, via de opleidingen van Syntra en via de opleidingen die in de markt gezet worden via VDAB.

In het gesprek met de sector zal ik ook het voorbeeld van Regsol ter sprake brengen.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Minister, ik dank u voor uw geruststellend antwoord. Ik denk inderdaad dat een databank met vermelding van malafide personen of ondernemingen heel goed zou zijn, dit in samenwerking met de bouwsector of -federatie of -unie, whatever. Zo kunnen de mensen voor ze een contract ondertekenen voor de bouw nagaan of de betrokken aannemer te goeder trouw is of op zijn minst goede referenties heeft binnen de bouwsector. Dat zou veel leed kunnen vermijden bij de Vlamingen die met een baksteen in de maag geboren zijn.

Dank u, minister, voor uw inspanningen hiervoor. Ik hoop dat we de goede gevolgen en resultaten daarvan horen in de commissie in de komende weken en maanden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het convenant met de Vlaamse Volkssterrenwachten – 1571 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Voorzitter, minister, de Vlaamse Volkssterrenwachten worden sinds 1999 door Vlaanderen ondersteund als structurele partner in het kader van het wetenschapscommunicatiebeleid. Er werden convenanten afgesloten voor de periodes 2013-2017 en 2018-2022.

Met de steun van de Vlaamse overheid ontwikkelen de volkssterrenwachten een uitgebreid aanbod van initiatieven op maat van jong en oud, zoals publieksavonden, zomerkampen, lespakketten, workshops rond waarnemingen, deelname aan Dag van de Wetenschap, cursussen telescoopbouw, lezingen en voordrachten enzovoort. Via deze initiatieven brengen ze wetenschap dicht bij een breed publiek. Op het einde van dit jaar loopt het bestaande convenant af. De evaluatie ervan zou worden opgestart in 2021.

Minister, wanneer mogen we de eindevaluatie verwachten van de het huidige convenant? Zijn er tussentijdse resultaten beschikbaar?

Werkt u aan een nieuw convenant met de Vlaamse Volkssterrenwachten? Zo ja, welke toekomst ziet u minister voor de werking van de volkssterrenwachten? Wat zullen de aandachtspunten en ambities zijn voor een volgend convenant?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De evaluatie is eind 2021 opgestart door mijn administratie. Tegen 30 juni verwacht ik de resultaten en het eindrapport. De consultant zal tussentijds rapporteren over de voortgang aan de stuurgroep die de evaluatie opvolgt.

Iedereen is wel gefascineerd door ruimtevaart en sterrenkunde. De zes volkssterrenwachten van Brugge, Gent, Antwerpen, Genk, Zillebeke en Grimbergen spelen een belangrijke rol om ruimtevaart en sterrenkunde voor iedereen begrijp- én bereikbaar te maken. Met jaarlijks meer dan 100.000 bezoekers, hebben zij ook een groot bereik. In 2020 lag het aantal bezoekers rond de 50.000, door de coronacrisis.

Ik kan u trouwens aanraden, iedereen hier, maar vooral collega De Roo, om tussen 26 februari en 6 maart eens naar de Volkssterrenwacht Armand Pien te gaan in uw thuisstad, gevestigd in het Plateaugebouw van de UGent. Daar kunt u, samen met uw kinderen, deelnemen aan Saving private Orion. De bedoeling is om de sterren van het sterrenbeeld Orion te tellen en zo de lichtvervuiling in kaart te brengen. Bij dezen heb ik toch weer mijn dagelijks promotiepraatje gebracht.

Ik zie voor de volkssterrenwachten dan ook in de toekomst een belangrijke rol weggelegd. De aandachtspunten die ik in mijn beleidsplan wetenschapscommunicatie benadruk, zoals onderlinge samenwerking, samenwerking met andere relevante partners enzovoort gelden als richtinggevend voor de invulling van de nieuwe overeenkomst, al leveren zij hier alvast prima werk.

Alleen heeft het begrip volkssterrenwacht voor mij een oubollig imago. Ik zal niet vooruitlopen op een beslissing, maar heb geen enkele twijfel over de belangrijke rol die ze spelen. Ze hebben groot succes. Ik zoek naar een iets moderner jasje ervoor. Misschien stuit dat op dermate groot protest dat ik ervan afzie, het is een open vraag wat jullie daarvan denken.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, ik dank u. Ik kijk zeker uit naar het eindrapport op 30 juni.

Ik vind het terecht wat u zegt. De naam volkssterrenwacht spreekt nu niet tot de verbeelding, of anders gezegd, spreekt wel tot de verbeelding want ruimtevaart en sterrenkunde spreken altijd een beetje tot de verbeelding. Het is ver weg. De naam laat inderdaad een oubollig imago uitschijnen. Ik volg wel dat we daar goed over moeten nadenken, want het is wel een gevestigde waarde. Sommige zijn meer dan honderd jaar oud, maar ze moeten mee zijn met de tijd.

Daarom vind ik het goed dat ze dat in de praktijk al doen. Er zijn een aantal thematieken, u hebt er één aangekaart, namelijk lichthinder, die breder gaan dan het puur observeren van de hemel en het puur aanreiken van informatie. Ze zijn ook bezig rond klimaat, opwarming en dergelijke. Het is een zeer goede evolutie dat zij maatschappelijke thema's onderbrengen in hun werking en ook aan bod laten komen.

Er lijkt me nog een uitdaging te zitten in een verdere digitalisering van de werking. Die moet nu fysiek gaan, wat natuurlijk goed is, maar er moeten andere mogelijkheden bestaan om nog meer mensen dan die jaarlijkse honderdduizend bezoekers te kunnen betrekken bij wat ze doen. Kunt u dat meenemen, minister, in uw denkprocessen? Wat kan daar nog meer? Een aantal volkssterrenwachten werken al heel actief via sociale media en Facebook en dergelijke. Ze werken mee aan de Dag van de Wetenschap, ook de digitale editie, maar er is nog wat ruimte voor verbetering of om andere accenten te leggen. Ziet u daar mogelijkheden richting digitalisering bij de volkssterrenwachten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Roo, u hebt goede ideeën. Uw suggesties worden meegenomen in de evaluatie. We zullen dat zeker meenemen naar de

evaluatie ... (*onverstaanbaar*) ... De evaluatie zal net gebruikt worden om te kijken wat er in het nieuwe convenant moet komen. Na de beslissing zullen we de evaluatie vrijgeven. Tussentijds daarover communiceren is een beetje moeilijk. U hebt interessante suggesties gedaan.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, ik wil nog bevestigen dat ik tussen 26 februari en 6 maart de sterren van Orion zal tellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het gebruik van de middelen uit het Brexitfonds – 1650 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Voorzitter, minister, het Europees Parlement heeft in september 2021 het licht op groen gezet voor het Brexitfonds van 5 miljard euro. De Brexit Adjustment Reserve (BAR) is een soort noodfonds dat werd opgericht om regio's te ondersteunen die het meest lijden onder de Brexit. Dit land krijgt 353 miljoen euro. De periode waarin BAR-middelen kunnen worden ingezet, loopt van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2023.

Tijdens de gedachtewisseling over de Brexit in de commissie Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking gaf minister-president Jan Jambon mee dat deze middelen voornamelijk zullen worden ingezet om de transformatie van onze bedrijven te stimuleren en om het concurrentievermogen en de internationale ambities van onze bedrijven te versterken. We hebben hierbij bijzondere aandacht voor onze kmo's. Met de middelen uit het Brexitfonds zullen we de volgende maanden inzetten op de versterking van de huidige mechanismen, zoals de Brexitveerkrachtsubsidie en nieuwe maatregelen.

Minister, kunt u een overzicht geven van de verdeling van de middelen uit het fonds over de Vlaamse beleidsdomeinen?

Hoeveel middelen uit het fonds werden reeds gebruikt voor de bestaande maatregelen? Hoeveel budget zal er worden uitgetrokken voor bijkomende maatregelen binnen uw beleidsdomeinen? Aan welke projecten geeft u prioriteit? Wanneer zal de Vlaamse Regering die lanceren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel voor deze vraag, collega De Vreese. In het plan Vlaamse Veerkracht werd in eerste instantie 83 miljoen euro voorzien voor de Brexit: 50 miljoen euro voor het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO), 30 miljoen euro voor Flanders Investment & Trade (FIT) en 3 miljoen euro voor het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM), bekostigd met BAR-middelen. Het toekennen van die middelen aan de organisaties heeft ons in staat gesteld om snel en efficiënt te handelen.

Er is geen top-downopdeling gemaakt van de budgetten. Van bij de start was er een focus op de concrete noden van de ondernemingen.

De rest van het budget – 134,5 miljoen euro – kan ingezet kunnen worden volgens de voorwaarden die de Commissie hiervoor stelt. VLAIO werkt op dit moment een BAR e-tool uit waar bedrijven hun projecten kunnen indienen. Zo kunnen ze de kosten die ze maakten of aan het maken zijn om de negatieve impact van Brexit op te vangen, terugvorderen. Die tool zal in maart online gaan. In afwachting van de finale voorwaarden van de commissie hebben veel ondernemers al spontane aanmeldingen gedaan. Die kunnen dan ook op korte termijn formeel ingediend worden. VLAIO is in gesprek met alle betrokken deeldomeinen en projectpromotoren om de oefening te voltooien. De lancering van de e-tool zal uiteraard gepaard gaan met een aangepaste communicatiecampagne.

De BAR loopt, zoals u zelf zei, tot en met 31 december 2023. Het totaal aan Vlaamse BAR-middelen bedraagt 223 miljoen euro, in prijzen 2018. De al besliste maatregelen, waaronder de Veerkrachtsubsidie en de maatregelen FIT en VLAM, zijn goed voor een bedrag van 83 miljoen euro, waarvan een deel nog niet vastgelegd is. Op basis van de spontaan ingediende projecten en gevoerde gesprekken met stakeholders begroot VLAIO vandaag de totaaluitgaven op 65 miljoen euro. Het resterende saldo aan beschikbaar budget zal dan nog circa 69,5 miljoen euro bedragen.

U zult samen met mij vaststellen, collega, dat er tot op vandaag een bescheiden besteding van de middelen is. Dat heeft te maken met twee elementen die elkaar versterken. Ten eerste heeft de covidpandemie een internationale beperking van het zakenverkeer met zich meegebracht. Dit heeft ook een effect op de relaties met het Verenigd Koninkrijk. Ten tweede was er de laattijdige finalisering van de Brexit Adjustment Reserve, begin oktober. Ondertussen zijn de modaliteiten voor de subsidiabiliteit scherper gesteld: de Commissie wil enkel projecten die een directe en negatieve impact ondervinden van de Brexit.

VLAIO en FIT hanteerden in die onzekere omstandigheden tegenover de bedrijven het voorzichtigheidsprincipe. Vooral de vereisten in de verordening inzake staatsteun en retroactiviteit spelen hierin een cruciale rol, waardoor mogelijk minder bedrijven dan verwacht een beroep wilden doen op een tegemoetkoming vanuit de BAR. Nu de BAR-voorwaarden gekend zijn en de diensten intensief de voorwaarden hebben besproken, vermoed ik dat meer bedrijven ondersteund zullen kunnen worden in hun betrekkingen met het Verenigd Koninkrijk. Zoals ik al zei, zullen we daarvoor begin maart een vernieuwde oproep en tool lanceren.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Bedankt voor het overzicht en de stand van zaken, minister. Het is inderdaad zeer goed dat er zo'n e-tool komt, samen met een campagne om die genoeg bekend te maken. Ik denk dat deze crisis ook opportuniteiten geboden heeft. Veel Britse bedrijven zoeken een vestiging in Vlaanderen om een poot op het Europese vasteland te hebben. Ik weet niet of u een zicht hebt op de tendensen hierin. Is er een stijging van het aantal bedrijven dat een vaste poot zoekt in Vlaanderen of blijft dat stabiel?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega De Vreese. Er zijn zeker bedrijven die wegens de Brexit ... *(onverstaanbaar)* ...

Horen jullie mij?

De voorzitter: We horen u in vertraagde weergave, minister.

Minister Hilde Crevits: We gaan ervan uit dat er toch wel wat bedrijven verhuisd zijn wegens de Brexit. Het is moeilijk te voorspellen of dat zich zal doorzetten in

2022. Ik heb geen precieze aantallen. De Britse douane gaat ook nog extra douaneverplichtingen invoeren in de loop van 2022. Mogelijk trekt dat nog extra bedrijven aan. Maar specifieke aantallen kan ik nog niet geven, collega De Vreese.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Voorlopig zijn heel grote effecten van de Brexit inderdaad uitgebleven. Door de nieuwe import- en exportmaatregelen zullen de gevolgen misschien meer voelbaar worden. Daarom is het inderdaad belangrijk om dat goed te monitoren en zeer waakzaam te zijn om onze bedrijven te wapenen tegen de gevolgen van de Brexit. We kunnen hun toekomst vrijwaren door de transformatie van onze bedrijven te bespoedigen en/of doordat bedrijven zich richten op nieuwe afzetmarkten. Ik denk dat die middelen van het Europese niveau een extra steun kunnen geven aan onze regio, die toch wel enorm getroffen wordt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de loopbaancheques
– 1591 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het dalende gebruik van loopbaancheques
– 1609 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de promotie van loopbaancheques
– 1628 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne (CD&V): Collega's, zoals we allemaal weten, hebben we sinds midden 2013 de loopbaancheques waarmee elke Vlaamse werknemer of zelfstandige een beroep kan doen op loopbaanbegeleiding. Ondertussen deden al meer dan 163.000 Vlamingen daar een beroep op. Het is een financieel aantrekkelijk instrument: een loopbaancheque kost 40 euro en kan ingeruild worden voor vier uur of meer aan professionele begeleiding in een loopbaancentrum ter waarde van 550 euro.

De bedoeling is dat mensen die aan de slag zijn, op tijd en stond de vraag stellen of ze wel effectief goed bezig zijn, of ze het maximum uit hun talenten en competenties halen en of er andere wegen te bewandelen zijn. De antwoorden die men krijgt na een loopbaanbegeleiding, moeten mensen in staat stellen hun loopbaan duurzamer uit te bouwen, zonder te vervallen in burn-outs of andere problemen.

Het aantal personen dat het systeem gebruikte, kende de eerste jaren een mooie stijging tot 27.614 gebruikers in 2019. Maar daarna is het systeem minder populair geworden om verschillende redenen. In 2020 waren er iets minder dan 18.000 gebruikers en vorig jaar iets meer dan 18.000. Er waren dus ongeveer 10.000 mensen minder die instapten in het systeem van loopbaanbegeleiding.

Dat heeft uiteraard ook een impact op het budget.

In 2019 was nog bijna 28 miljoen euro voorzien; in 2021 werd slechts 15 miljoen euro opgebruikt. Eigenlijk is het moeilijk te begrijpen dat, in tijden waarin de kranten vol staan met mentale problemen en uitdagingen op en rond de werkvloer, het budget voor loopbaanbegeleiding voor bijna een vierde niet opgebruikt raakt.

Actie lijkt ons dus aangewezen. Het bereik moet opnieuw uitgebreid worden, want dat het instrument nuttig is, blijkt onder andere uit de tevredenheidsscores van de enquêtes die VDAB daarover uitvoerde. Elk jaar opnieuw bedraagt de tevredenheid ongeveer 90 procent. We zien dus dat mensen wel degelijk baat hebben bij loopbaanbegeleiding.

Wat opvalt in de cijfers, is dat een aantal groepen veel meer en een aantal groepen – alle klassieke kansengroepen – veel minder gebruikmaken van loopbaanbegeleiding. Ook opvallend is dat vrouwen ongeveer twee derde van die loopbaanbegeleiding voor hun rekening nemen en mannen ongeveer een derde. Bij mijn weten kennen ook mannen uitdagingen in hun carrière en hebben ze ook te maken met stress, burn-out en dergelijke. Ook mannen hebben dus baat bij begeleiding en coaching op maat.

We hebben daar in dit parlement al vaker over gesproken. Een van de redenen voor het dalende gebruik is de besparing die begin deze legislatuur werd ingevoerd door de loopbaanvoorwaarde van zeven jaar in te stellen. Anderzijds hebben we in dit parlement in een resolutie gevraagd om na te gaan of en hoe een uitbreiding mogelijk kan zijn naar niet-actieven. Huisvrouwen en huismannen die de instap naar de arbeidsmarkt willen maken via loopbaanbegeleiding op maat, zouden daartoe toegang moeten krijgen.

Ik heb daarom een aantal vragen, minister.

Hoe evalueert u het instrument van de loopbaanbegeleiding en het gedaalde gebruik van de loopbaancheques, ondanks het voorziene ruimere budget?

Welke acties zijn er ondertussen ondernomen om het instrument van de loopbaancheques bekend te maken? Welke zijn er nog gepland?

Bent u bereid de loopbaanvoorwaarde van zeven jaar te evalueren en eventueel aan te passen?

Welke profielen maken volgens u nu nog te weinig gebruik van loopbaanbegeleiding? Hoe kunnen we doelgroepgericht deze mensen beter bereiken?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): U hebt de context heel goed geschetst, collega Bothuyne. Met de loopbaancheque kunnen Vlamingen die hun loopbaan in handen willen nemen, voor 40 euro loopbaanbegeleiding volgen. Dat is een goede zaak. We hebben hierover al enkele schriftelijke vragen ingediend. Uit de antwoorden bleek dat het aantal gebruikers sinds 2020 sterk gedaald is. In 2021 maakten 18.353 mensen gebruik van loopbaanbegeleiding terwijl in 2019 het aantal gebruikers nog rond de 28.000 lag. Het voorziene budget, bijna 20 miljoen euro, werd slechts voor driekwart opgebruikt.

Dat is niet echt een verrassing voor ons, want bij het begin van de legislatuur zijn de voorwaarden voor de loopbaancheque wegens besparingsmaatregelen verstrengd. Mensen moeten nu zeven jaar werknemer of zelfstandige zijn voor ze de cheques kunnen gebruiken terwijl dit voordien maar een jaar was. De tweede loopbaancheque is ook nog maar goed voor drie uur begeleiding in plaats van vier.

Collega Bothuyne vroeg daarom al of die loopbaanlimiet niet verlaagd moet worden tot drie jaar. In de resolutie wordt ook gevraagd om niet-actieven toegang te geven tot de maatregel. Eerder hadden we het hier al over VDAB, die een communicatie-campagne zou opstarten om de bekendheid van de cheque te verbeteren. Er zijn echter nog meer problemen met de cheque. Het aantal kortgeschoolden, personen met een migratieachtergrond, personen met een arbeidshandicap en 50-plussers dat de cheques gebruikt, was al enorm laag. Uit de cijfers blijkt nu dat hun aantal na de besparingen nog verder gedaald is. Helaas is ook het gebruik door mannen, collega Bothuyne, niet wat het zou kunnen zijn.

Ik heb daarover de volgende concrete vragen, minister.

Hoe staat het met de communicatiecampagne die u eerder aankondigde? Wanneer gaat die van start?

Hoe evalueert u de hervorming van de loopbaancheque? Vooruit pleit ervoor om de voorwaarde inzake werkervaring weer naar beneden te brengen.

Zult u de loopbaancheque doelgerichter inzetten en toegankelijker maken voor kansengroepen door bijvoorbeeld de kost voor de gebruiker te verminderen, zeker voor die groepen die het moeilijk hebben op de arbeidsmarkt?

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Loopbaancheques geven de werknemers met vragen over hun loopbaan en die loopbaanbegeleiding willen volgen, een duwtje in de rug. De loopbaanbegeleiding houdt in dat men wordt ondersteund bij het nemen van loopbaanbeslissingen. Men ontdekt welke competenties nodig zijn om zijn of haar loopbaan zelf actief te sturen. En men leert hoe men ze kan versterken en ontwikkelen. Zo versterkt men zijn positie op de arbeidsmarkt.

We stellen vast op basis van de cijfers die we hier in het Vlaams Parlement hebben opgevraagd, zowel collega Bothuyne, collega Gennez als ikzelf, dat het gebruik stagneert of dat er een dalende trend is. VDAB wijt dit aan het feit dat de loopbaancheque onvoldoende bekend is. Er zijn echter nog mogelijkheden om binnen het huidige kader de loopbaancheques ruimer bekend te maken. VDAB zou in die zin een campagne uitwerken om dit instrument breder te promoten.

Mijn vragen zijn de volgende. Wat zal VDAB doen om die loopbaancheque ruimer te promoten? Welke lessen leert men uit de eerdere promotiecampagnes? Vinden de rechthebbenden op deze cheque volgens de minister genoeg de weg naar dit ondersteuningsinstrument? Er worden heel wat initiatieven genomen rond werkbaar werk. Op welke manier kan de loopbaancheque daarbij worden meegenomen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de vragen, die ik verwacht had na de communicaties in de kranten.

Ik wil eerst en vooral beklemtonen dat de loopbaancheque ook voor mij een belangrijk instrument is om mensen te ondersteunen in hun loopbaan. Het zet in op loopbaanontwikkeling en sluit ook aan bij de ambitie om meer Vlamingen duurzaam aan het werk te houden.

Ik stel vast dat het aantal opgestarte loopbaantrajecten in 2021 zeer lichtjes is gegroeid en hersteld ten opzichte van 2020. Er zijn in 2021 18.353 loopbaantrajecten gestart ten opzichte van 17.753 in 2020. Er waren 10.044 opvolgtrajecten in 2021, ten opzichte van 9866 in 2020. We zitten evenwel nog altijd een

stuk onder het aantal loopbaancheques in de jaren voor 2020. De vraag is waar deze daling het gevolg van is.

Begin 2020 hebben we inderdaad de loopbaanvoorwaarden verstrengd naar zeven jaar werkervaring om de maatregel doelgerichter in te zetten. Werknemers die loopbaanbegeleiding willen volgen, moeten al een loopbaan hebben van minstens zeven jaar om over na te denken. Het budget voor de maatregel was de jaren voordien ook zeer sterk gestegen. Om dat budget in toom te houden, hebben we de focus gelegd op mensen die toch al een aantal jaren werken.

De aanpassing van maatregel is evenwel, collega's, bijna onmiddellijk gevolgd door de coronapandemie. Zo is het gebruik gedaald door de digitale koudwatervrees van sommige burgers en loopbaancentra in de eerste coronagolf. Er was ook meer onzekerheid bij mensen om eventuele loopbaanstappen te zetten. Anderzijds zagen we dat vele werknemers loopbaanbegeleiding op een turbulente arbeidsmarkt net meer als een prioriteit zien. Deze vaststelling was eerder ongewoon in crisistijden, maar het is een heel positief signaal. Het gaat om mensen die durven nadenken en loopbaankeuzes maken en aan het stuur staan van hun eigen loopbaan.

Omdat beide ontwikkelingen in de tijd zo sterk gelijklopen en vanwege de diffuse impact van de coronacrisis is het zeer moeilijk om de impact van de verstrengde loopbaanvoorwaarden en van de coronacrisis geïsoleerd in te schatten. Vandaar dat ik ook zicht wil krijgen op de evolutie van het budget als de impact van de coronacrisis wegvalt. Opnieuw, het toepassingsgebied verruimen alvorens we de postcoronastabilisering hebben gezien, ligt een beetje moeilijk omdat we niet weten of dat opnieuw budgettaire moeilijkheden zal opleveren.

Dus, stap een is de volgende. VDAB moet het budget tijdens het eerste semester van 2022 strikt opvolgen. Als het budget opnieuw onderbenut blijft, bekijken we welke aanpassingen het best zijn. Ofwel een aanpassing aan de loopbaanvoorwaarden binnen het beschikbare budget, ofwel uitbreiding bijvoorbeeld van de doelgroep. We kunnen dat opnemen tijdens de begrotingsbesprekingen bij de opmaak van de begroting 2023.

We zetten ondertussen sterk in op acties om het gebruik te versterken. In het voorjaar en in het najaar van 2021 heeft VDAB twee concrete campagnes gevoerd rond loopbaanbegeleiding. Gedurende de periode mei tot juni 2021 liep de eerste campagne via sociale media, Facebook en Instagram. De najaarscampagne tot en met november 2021 was een herhaling daarvan met nieuwe beelden en een meer gerichte oproep 'vraag een gratis kennismakingsgesprek'. De landingspagina bij VDAB is ook geactualiseerd.

VDAB verstuurde als herhalingsactie in een doorlopende campagne een specifieke mailing naar 8500 huisartsen, met de vraag om de campagneaffiches met betrekking tot de loopbaancheque in de wachtzaal op te hangen. Met betrekking tot die loopbaancheque blijken huisartsen als intermediair zeer doeltreffend te zijn. Dat is ook een beetje logisch. We kunnen hier mensen bereiken die wegens uitdagingen op het werk medische hulp zoeken. Die personen willen we ook bewust maken van de mogelijkheden die de loopbaancheque biedt.

Dan wil ik het hebben over de profielen. Ondanks de doelgerichte communicatiecampagnes is het gebruik van de loopbaancheques nog niet op het verwachte niveau. Analyse van de data toont de relatieve ondervertegenwoordiging van mannen, zoals jullie zelf gezegd hebben, maar ook van kansengroepen. Ook inwoners van mijn eigen mooie West-Vlaanderen zijn minder vertegenwoordigd in de cijfers. Dat is ook een opmerkelijke vaststelling.

Dus, ik heb een tabelletje voor jullie gemaakt. Het aandeel werkende mannen in Vlaanderen is 42,8 procent, maar maakt maar 31,9 procent deel uit van de gebruikers. De kortgeschoolden zijn 6 procent, terwijl ze 12 procent uitmaken van de werkende bevolking. Mensen met een migratieachtergrond maken 5 procent deel uit van de werkende bevolking en zijn 2,8 procent vertegenwoordigd. 50-plussers – en dat is zeer opmerkelijk – maken 31 procent uit, maar zijn maar voor 16,7 procent in de statistieken vertegenwoordigd. Dat is een zeer spijtige zaak, want ik vind dat deze loopbaancheque voor 50-plussers zeer geschikt kan zijn. En mensen met een arbeidshandicap zijn 7,1 procent van de bevolking en maken maar 1,9 procent uit. Je ziet dat er een pak doelgroepen die zeer geschikt gebruik zouden kunnen maken van de loopbaancheque, daar niet voldoende in vertegenwoordigd zijn. We moeten in onze campagne niet alleen breed gaan communiceren maar ook oog hebben voor de kansengroepen.

De cheque heeft een reële waarde van 169 euro per uur, waar de gebruiker maar 10 euro van betaalt. Die eigen beperkte financiële bijdrage zou de betrokkenheid en de inzet van de gebruiker moeten verhogen. Het behoud van het eigen aandeel is voor mij echt wel aangewezen. Die 10 euro hoeft geen absolute drempel te zijn. Er bestaat trouwens de mogelijkheid om dat persoonlijke aandeel ook te laten betalen door een derde partij. Er zijn diverse actoren die dat doen, zoals stadsbesturen, vakbonden en werkgevers.

Dan wil ik het hebben over de koppeling tussen werkbaar werk en de loopbaancheques. Het actieplan Werkbaar Werk, dat we samen met de sociale partners tot stand hebben gebracht eind 2021, is aangevuld met nieuwe concrete en laagdrempelige acties. Een van die nieuwe acties is dat we bij de vakorganisaties, sectorconsulenten, hr-dienstverleners en sociale verzekeringsfondsen de loopbaancheques onder de aandacht brengen. Daarbij willen we beklemtonen dat binnen de loopbaancheques ook begeleiding mogelijk is om te werken aan je veerkracht op het werk. Als er tijdens de begeleiding klachten aan bod komen met betrekking tot burn-out, blijft het uiteraard de belangrijkste rol van de loopbaanbegeleider om gericht door te verwijzen naar andere dienst- of hulpverleners.

Ook met deze koppeling naar werkbaar werk zetten we de loopbaancheques dus breed in de kijker, met de ambitie om het potentieel van de loopbaancheques aan te wenden. Er wordt dus zeer sterk ingezet op het onder de aandacht brengen van de cheques aan de hand van brede communicatie- en sensibiliseringsacties. Ik wil die nu eerst afwachten. Het biedt jullie de kans om binnen een paar weken een nieuwe vraag te stellen, want het eerste kwartaal zal snel voorbij zijn.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Dank u wel, minister. Het eerste kwartaal zal snel voorbij zijn. Het is goed dat er een grondige evaluatie gebeurt van het gebruik van de cheques, zowel naar de doelgroepen als algemeen. Het lijkt mij heel duidelijk dat die loopbaanvoorwaarde zoals die is ingeschreven, een te botte bijl is om het gewenste resultaat te bereiken. Er zijn andere manieren om de budgetten onder controle te houden.

We kennen op onze arbeidsmarkt heel veel jonge mensen die ofwel ongekwalificeerd uitstromen en na een aantal jaren aan de slag te zijn, zich de vraag stellen of en hoe ze misschien opnieuw een kwalificatie kunnen bereiken. Ze hebben nood aan loopbaanbegeleiding.

Andere mensen stellen vast dat ze misschien toch het verkeerde hebben gestudeerd en in de verkeerde richting terechtgekomen zijn op de arbeidsmarkt. Ze stellen zich vragen en worden nu uitgesloten. Er zijn slimmere manieren, denk ik, om de budgetten onder controle te houden. Ik hoop dat die loopbaanvoorwaarde grondig tegen het licht wordt gehouden. Collega's, ik hoop dat we daar in deze

commissie ook kamerbrede steun voor kunnen vinden om die loopbaanvoorwaarde effectief te gaan aanpassen.

Daarnaast is er ook het doelgroepgerichte verhaal. Het kan ook zinvol zijn om met een aantal actoren uit het middenveld contact te zoeken. Ik denk aan verenigingen voor mensen met een handicap, ook voor mensen met een migratieachtergrond is er een actief verenigingsleven. Ook zij kunnen misschien een kanaal zijn om het instrument van loopbaanbegeleiding beter bekend te maken.

Ik ga ervan uit dat, gezien de lage financiële drempel, er heel wat mensen uit die groepen de stap kunnen zetten, maar het door onwetendheid alsnog niet doen. De vraag stelt zich hoe we die doelgerichte benadering alsnog wat kunnen gaan versterken.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Ik zou het pleidooi willen versterken om de loopbaanvoorwaarde en de werkervaring opnieuw naar beneden te halen. Ik denk dat er niets zo weinig motiverend is als slechte keuzes aan het begin van een loopbaan. We moeten zo snel mogelijk heroriënteren. Ook voor nieuwe instromers is het zeer belangrijk. Wat ons betreft mag die loonvoorwaarde gewoon springen en moet iedereen gebruik kunnen maken van de loopbaancheques.

Over de communicatiecampagnes is het de vraag of het de kip of het ei is. Is het vanwege de verstrenging van de voorwaarde dat het gebruik daalt of is het een gebrek aan bekendheid? Het is vooral belangrijk om naar de specifieke doelgroepen communicatie op maat te leveren. U hebt de cijfers gegeven. Die zijn inderdaad wel zeer verontrustend omdat ook dit instrument weer het mattheuseffect genereert. Ik denk dat we met langdurig werklozen en met bepaalde kansengroepen toch echt nog een inhaalbeweging te maken hebben als we de oververhitting op de arbeidsmarkt willen tegengaan en willen oplossen.

Tot slot heb ik nog een opmerking over de prijs. Ik begrijp dat men dit soort instrumentarium niet gratis ter beschikking kan stellen, maar 10 euro per sessie is natuurlijk voor bepaalde doelgroepen nog wel een hoge drempel. Ik weet dat derden kosten mee kunnen dragen, maar ik zou voor die kansengroepen, als u die evaluatie maakt, in kaart proberen te brengen wat de prijs als drempel betekent en daar ook op inspelen. We hebben er alle belang bij, zowel vanuit werkgeversperspectief, werknemersperspectief als vanuit de overheid en de samenleving, om dit instrument te laten werken. Want goede keuzes doorheen je loopbaan zijn onontbeerlijk als we mensen vragen om langer aan de slag te blijven.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Dank, minister, voor het antwoord op de vele vragen hier.

We weten dat de loopbaancheque een belangrijk instrument is om mensen de mogelijkheid te geven om onder professionele begeleiding te reflecteren over hun loopbaan en over de positie op de arbeidsmarkt. Het is ook een uitstekend instrument om ervoor te zorgen dat werknemers die loopbaan in eigen handen nemen. We weten ook dat als we langer moeten werken, werknemers zich ook goed moeten voelen in hun vel en in hun job. Het doet me denken aan het liedje van Bart Peeters: 'Je gelooft niet wat een genstertje kan doen.' Ik ben ervan overtuigd dat loopbaanbegeleiding een genstertje kan zijn om opnieuw energie te putten uit de huidige job of het misschien helemaal over een andere boeg te gooien.

Ik sluit ook eventjes aan op de discussie van de andere collega's. In het begin van de legislatuur heeft deze meerderheid de beslissing genomen over de duurtijd van

de loopbaan om een beroep te kunnen doen op de loopbaancheque. We weten dat, als men wil reflecteren over de loopbaan, er ook effectief een loopbaan moet zijn waarover men kan reflecteren.

Voor mij zijn andere instrumenten, zoals jobcoaching, dan meer geschikt voor vragen bij de start van een loopbaan.

Er is nog iets anders. Ik zie ook die onderbenutting van het budget dat uitgetrokken werd voor die loopbaancheque. Dat wordt nu ook extra opgevolgd door een evaluatie, hoor ik de minister zeggen. Dus dat biedt volgens mij ook extra mogelijkheden voor de rest van dit dossier van de loopbaancheque.

De geplande campagne van VDAB is volgens mij ook zeer welkom, om meer mensen te laten kennismaken met loopbaanbegeleiding. Maar ik doe ook een oproep om dan specifiek naar die doelgroep te communiceren. Ik ben vooral benieuwd naar de resultaten daarvan. Bedankt.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de aanvullingen. U hebt een terecht punt dat er ook binnen het onderwijs aandacht nodig is voor loopbaandenken. De loopbaancheques willen we vooral inzetten om na te denken over de loopbaan zelf. Ik ken uw pleidooi om die zeven jaar opnieuw naar beneden te halen. Ik wil dat zeker overwegen en ook nog eens bespreken binnen de regering. Maar u weet dat het altijd gevoelig is om zaken die expliciet afgesproken zijn in het regeerakkoord, te gaan veranderen. Ik wil ook zeker de budgettaire beheersbaarheid bewaken.

Collega Gennez, u ondersteunt die vraag om dat te verlagen. Dat begrijp ik.

Dan is er de communicatie. Voor mij is het ook echt van belang om de communicatie te richten op kansengroepen. Er was bijvoorbeeld een communicatie richting de tijdelijk werkzoekenden. Maar ook in algemene communicatie hebben we specifieke kansengroepen ook als doelgroep meegenomen.

Wat die 10 euro betreft, daar heb ik verwezen naar het derde-betalerssysteem dat we hier op 20 mei al besproken hebben, zo zegt men mij, naar aanleiding van een vraag om uitleg. Er zijn diverse steden die dat initiatief genomen hebben, en ook vakbonden doen dat voor hun leden. Dus ik stimuleer dat echt. Het beperkte aandeel is voor mij ook echt wel van belang om de betrokkenheid van de mensen te versterken. Daarom ben ik zelf toch sterk voorstander om dit niet zomaar aan te passen.

Collega Claes, ik had niet echt vragen genoteerd, wel vooral een aantal aandachtspunten, en ook een zeer grote interesse naar die evaluatie die we gaan doen.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik denk inderdaad dat we binnen een maand of twee hier zeker op moeten terugkomen, na de evaluatie die in het eerste kwartaal wordt gemaakt.

Ik wil misschien nog kort reageren op mevrouw Claes. Uiteraard moet er een loopbaan zijn om over te reflecteren. Maar zeven jaar is natuurlijk wel heel lang om niet te reflecteren. Jobcoaching is toegankelijk voor mensen die ingeschreven zijn bij VDAB bijvoorbeeld, maar dat is helemaal niet zo toegankelijk voor werknemers of zelfstandigen, tenzij het bedrijf in kwestie daarin voorziet.

Als je echt wilt dat jonge mensen zich op een goede en kwaliteitsvolle manier kunnen bezinnen over hun loopbaan, dan denk ik dat die loopbaanvoorwaarde iets is dat op de schop moet, of toch alleszins ingeperkt moet worden na bijvoorbeeld

twee of drie jaar. Maar goed, daarover kunnen we het hebben na de evaluatie van VDAB binnen een maand of twee.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Er is een nieuwe coalitie in de maak, voorzitter. Wij zijn ook vragende partij om die loopbaanvoorwaarden naar beneden te halen. En we hebben vanaf het begin gezegd dat dat waarschijnlijk het gebruik zou hypothekeer, en dat blijkt nu, samen met corona uiteraard. Ik denk dat het voortschrijdend inzicht, ook bij de coalitiepartners, ervoor kan zorgen dat de loopbaancheques toegankelijker zijn, ook voor mensen aan het begin van hun carrière.

Ik zou bij de evaluatie die gepland is, want daar was de minister eerder terughoudend over, ook het financiële aspect in kaart willen brengen. Is daar de drempel voor bepaalde kansengroepen toch nog te hoog, dan denk ik dat we daar ook aanpassingen moeten voorzien, om zo alle drempels voor het gebruik van de loopbaancheques echt weg te werken.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Ik vind het alvast een goede zaak dat we dit thema, het gebruik van die loopbaancheques, toch kunnen bespreken in de commissie. En we moeten het ook niet altijd eens zijn. Ik ben alvast blij te horen dat de minister de feiten en de cijfers voor het eerste kwartaal goed zal opvolgen, en ook zal zien welke nodige stappen we hiervoor nog moeten nemen om toch het gebruik van die loopbaancheque te laten stijgen. De feiten zijn nu wat ze zijn. Laat ons vooral lessen trekken uit de volgende maanden, en uit de trend die verdergezet zal worden.

Ik ben alvast benieuwd, net zoals jullie, collega's, hoe dit verder uitgewerkt zal worden, en hoe dit verder zal verlopen. Bedankt voor de antwoorden.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Allessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het duaal leren in Vlaanderen
– 1646 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de opwaardering van het duaal leren
– 1657 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Het traditioneel leren op de schoolbanken is niet voor iedereen de meest geschikte leervorm. Vaak presteert men beter door al doende op de werkvloer competenties te verwerven. Het duaal leren speelt daarop in en biedt een unieke combinatie tussen leren op school en leren in een onderneming. Na een aantal succesvolle proefprojecten ging het duaal leren in 2019 effectief van start. Jaarlijks worden meer richtingen en mogelijkheden aangeboden. Het duaal leren vormt ook een belangrijk onderdeel van de sectorconvenanten.

Ik denk dat velen zich woensdagochtend verslikten in hun koffie bij het doornemen van De Standaard. Ik deed dat alvast. De titel was – en nu druk ik me een beetje

eufemistisch uit – opmerkelijk en het trok de aandacht: 'Het gefaai van duaal: waarom het nieuwe leren en werken niet aanslaat.' De journalist liet zijn fantasie een beetje de vrije loop, denk ik, en zocht waarschijnlijk naar een rijmwoord, omdat dat nu eenmaal goed bekt. Er zijn natuurlijk tal van uitdagingen, zoals een kwaliteitsvolle begeleiding, voldoende diverse leerwerkplekken, de instroom van kandidaten, enzovoort. Maar het lijkt alsof het kind nog geen drie jaar later met het badwater wordt weggegooid.

Zit het duaal leren op kruissnelheid? Nog niet. Met 2338 leerlingen in het systeem moet er toch nog een stevig tandje worden bijgestoken. We lezen ook dat er in 39 van de 129 opleidingen geen enkele leerling werd ingeschreven. Dus zijn er kansen om het duaal leren te versterken? Zeer zeker. In het artikel wordt ook verwezen naar de coronacrisis als grote boosdoener. Het is niet eerlijk om een maatregel die nog maar pas van start is gegaan en het grootste deel van de tijd werd geteisterd door de coronacrisis, al meteen terminaal te verklaren. Ik zou het zo willen laten rijmen: zoveel kabaal over duaal, nagel het nog niet aan de schandpaal.

In deze commissie hebben we het onlangs nog gehad over de bezorgdheid van het deeltijds onderwijs over de uitval van de meest kwetsbare leerlingen voor wie duaal leren nog te hoog gegrepen is. Ik heb daar dus toch wel wat vragen over, minister.

Minister, op welke manier gaat u aan de slag met de opmerkingen van het werkveld over de werkbaarheid van het stelsel duaal leren, het voorzien van voldoende tijd en individuele omkadering en het dwingend karakter, bijvoorbeeld door de verplichting om binnen de twintig dagen na de inschrijving een job te hebben?

Onderzoek toont aan dat het negatief imago van leren en werken jongeren en hun ouders zou afremmen om voor duaal leren te kiezen. Op welke manier kan het imago worden bijgesteld en de doorstroommogelijkheden worden beklemtoond? Hoe kunnen goede praktijken bij ondernemingen en sectoren nog meer in de verf worden gezet?

Vanuit de hoek van de werkgevers wordt aangegeven dat het systeem te rigide is en dat er nog te veel drempels zijn, bijvoorbeeld een weinig flexibel opleidingsplan, de vergoeding, de omslachtige erkenningsprocedure en het feit dat leerlingen na een aantal maanden moeten veranderen. Minister, erkent u deze drempels? Welke bijkomende drempels detecteert u en hoe kunnen deze worden afgebouwd?

Tot slot moet er werk worden gemaakt van de schaalgrootte. Meer leerlingen moeten de weg naar het duaal leren vinden. Welke initiatieven zult u, samen met de collega van Onderwijs, nemen om de instroom aan te pakken?

Robrecht Bothuyne (CD&V): Het duaal leren wint aan populariteit, maar stapsgewijs en traag. Er was het voorbeeld van de bouwsector, die dit schooljaar 27 procent meer leerlingen mocht verwelkomen in het systeem van duaal leren voor die sector. Maar er zijn inderdaad nog wel wat zaken die de verdere groei afremmen. Er is uiteraard ook corona, er is de hervorming van het secundair onderwijs dat aandacht vergt van scholen en directies. Bovendien staan ouders ook vaak nog afwachtend ten aanzien van het systeem van duaal leren, met bijvoorbeeld een aantal twijfels over de doorstroming. Er is nog altijd een iet of wat negatief imago bij sommige ouders.

Toch zijn we allemaal overtuigd van de voordelen van het systeem van duaal leren, denk ik, bijvoorbeeld voor jongeren die schoolmoe zijn. Het is een manier om ervoor te zorgen dat elk talent uiteindelijk ook de weg naar de arbeidsmarkt kan vinden. En de bouwsector is inderdaad een heel typische sector, een sector waar het potentieel voor duaal leren groot is. Het aandeel groeit, en de bedrijven zijn ook volop mee in de transitie richting duaal.

Toch zijn er nog heel wat hindernissen die het potentieel van duaal leren remmen. Door de coronacrisis zijn scholen primair bezig met het mogelijk maken van onderwijs in moeilijke en constant veranderende omstandigheden. Daarbovenop is er de hervorming van het secundair onderwijs waardoor er maar bitter weinig tijd rest om te investeren in de uitbouw van duaal leren. Er zijn al meer dan zeshonderd bedrijven erkend om werkplekken te gaan aanbieden, en men is sterk vragende partij voor een hogere instroom.

Het is dan wat vreemd om te zien dat bijna 30 procent van de leerlingen op bepaalde momenten geen werkervaringsplaats heeft. Dus die matching tussen de werkervaringsplaatsen en de leerlingen is nog altijd niet optimaal. We zien ook dat het aanbod van duale opleidingen wel groeit, maar dat er in 39 van de 129 opleidingen gewoon geen inschrijvingen waren. Dus ook op dat vlak is er nog werk aan de winkel.

Bovendien moeten we erover waken dat iedere jongere toegang heeft tot duaal leren. De instroom moet zo breed mogelijk gebeuren en er moet oog zijn voor de positie van kwetsbare groepen om te kunnen instromen. Scholen en bedrijven hebben idealiter tijd om in individuele omkadering te voorzien. Volgens coördinatoren van het duaal leren is dit vandaag niet altijd het geval en kan dit het potentieel van duaal leren nog vergroten, als die omkadering wordt verruimd.

Minister, welke stappen neemt u om het imago van duaal leren te verbeteren? Hoe zult u ervoor zorgen dat meer leerlingen en hun ouders warm gemaakt worden om zich in te schrijven in het duaal leren? Worden duale opleidingen zonder inschrijvingen geëvalueerd om dit in de toekomst aantrekkelijker te maken of te hervormen? Of neemt men andere initiatieven?

Ontvangt u signalen dat de procedure voor bedrijven om zich te laten erkennen, als struikelblok wordt ervaren om deel te nemen aan werkplekleren? Indien wel, welke stappen zult u ondernemen om die procedure verder uit te bouwen?

Hoe kan de Vlaamse Regering de scholen beter ondersteunen in deze drukke periode zodat de uitbouw van duaal leren in het secundair onderwijs mogelijk wordt voor hen?

Hoe wilt u, in samenspraak met uw collega van Onderwijs, ervoor zorgen dat de instroom van duaal leren zo breed mogelijk is en oog heeft voor kwetsbare groepen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt, collega's, dat is een hele rij vragen.

Collega Claes, ik was onder de indruk van uw relaas. Bespeur het rijm ook in mijn zin. Mijn kabinet is nu volop aan het rijmen: duaal is geniaal. Stop het mediakabaal. Duaal kan beter, maar het is fenomenaal. En zo gaan we maar door. Er is hier dus heel veel nood om zich ze laten gaan. Valentijn is in aantocht. Ik denk dat iedereen hier aan het oefenen is.

Het is een thema dat mij zeer nauw aan het hart ligt. Dat weten jullie ook vanuit mijn vorige bevoegdheid Onderwijs. Ik vond het artikel in de krant eigenlijk bijzonder weinig genuanceerd, en ik ben het met een aantal stellingen in de krant ook absoluut oneens. Ik heb trouwens, en dat is eerder uitzonderlijk, bijzonder veel reacties gekregen, zowel van de opleidingsverstrekkers, de bedrijven als de sectoren, en ook van de voorzitter van ons overlegplatform, professor Frank Baert.

Ik sluit mij aan bij uw uitspraken, collega Claes. We zijn ambitieus gestart met duaal leren. Onze jongeren verdienen dat ook. Het is een evenwaardige vorm voor

het technisch en het beroepsonderwijs dat we kennen vanuit een dubbele overtuiging, namelijk dat er jongeren zijn voor wie de combinatie van leren en werken een meerwaarde is. En het is ook vanuit de overtuiging dat een onderneming een zeer sterke leeromgeving is.

Het systeem van deeltijds werken dat we kennen, kampt op dat vlak met grote uitdagingen. U kent ze. Meer dan de helft van de jongeren die in Vlaanderen deeltijds beroepsonderwijs volgen, verlaat de school zonder diploma, collega's. Ik wil dat toch nog eens onderstrepen, want dat stond dus niet in het artikel. Voor de jongens is dat bijna 60 procent, bij de meisjes 53 procent.

Volgens het laatste schoolverlatersrapport van VDAB was meer dan 28 procent van die ongekwalificeerde schoolverlaters een jaar later nog altijd werkzoekend. Helaas deden leerlingen die het deeltijds beroepsonderwijs wel goed afgerond hadden, het met bijna 25 procent werkzoekenden nauwelijks beter. Dus één ding is zeker: het systeem van leren en werken kan performanter en doeltreffender. Daarom is er dat duaal leren, waarbij we de afstemming tussen Onderwijs en Werk versterken, en waarbij we het beste van twee werelden gaan combineren, om nieuwe kansen te creëren voor leerlingen.

Duaal leren is er voor alle jongeren die bereid en competent zijn om te leren op de werkplek zelf. Ik erken dat dat niet voor iedereen weggelegd is. Er zijn ook heel wat leerlingen die kiezen voor de niet-duale variant. En er zijn ook jongeren met specifieke welzijnsproblematieken, waar we een beroep kunnen doen op specifieke welzijnstrajecten.

Maar voor de jongeren die meer tijd en ruimte nodig hebben, wordt in het kader van het transitiedecreet naast de bestaande aanloophase ook een aanvullende, bredere invulling van de aanloophase mogelijk gemaakt. Dat gebeurt ook in nauw overleg met het werkveld. Zo kunnen we betere oriëntatie geven om bewuster te kiezen voor duaal leren. Morgen staat dat trouwens voor een tweede goedkeuring op de agenda van onze regering.

We weten vandaag dat leerlingen en ouders nog niet voluit warm lopen voor duaal leren. Collega Bothuyne, ik kan u dus verzekeren dat we niet bij de pakken blijven zitten. Ik heb vorig jaar een onderzoek laten uitvoeren door KU Leuven, in het kader van de VIONA-studie (Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwerk Arbeidsmarktrapportering), en die ging op zoek naar de factoren en de actoren die een rol spelen in het complexe studiekeuzeproces van leerlingen.

Gecombineerd met inzichten vanuit de gedragseconomie, voorziet het onderzoek handvatten voor zeer gerichte communicatieacties naar leerlingen. Ik geef jullie daarbij een zeer, zeer spectaculair cijfer mee. Uit de bevraging die we hebben gedaan, blijkt dat 58 procent van de leerlingen interesse heeft in werkpleklernen. En 75 procent van de leerlingen voelt zich competent om te leren op de werkplek. Dat zijn toch spectaculaire cijfers.

En toch zien we dat het imago van de leerling die kiest voor opleidingen met een groot aandeel werkpleklernen, eerder negatief is. Hoe komt dat? Wiens mening vormt deze perceptie? Het is van belang dat ook leerkrachten en ouders mee die perceptie helpen om te buigen, want hun perceptie kleurt natuurlijk ook de keuze van leerlingen in grote mate.

Die inzichten neem ik ook mee in de campagne dit voorjaar. Die start dus in maart. U hoort het, er zijn veel campagnes in maart. Maar we willen ouders en leerlingen daar ook bewuster helpen te kiezen voor duaal of niet duaal.

De drempels die in de krant staan, zijn niet nieuw, mevrouw Claes. We hebben recent ook bevindingen gebundeld uit zestien studies in één metastudie duaal

leren. Dat is een zeer lezenswaardig document – u vindt dat via de Publicatiedatabank – omdat daar ook een aantal succesfactoren meegegeven worden. In dat artikel plukte men uit die studie dat de procedure voor erkenningen zwaar, traag en ingewikkeld is, terwijl de metastudie net aangeeft dat die zeer vlot verloopt. En er zijn af en toe wel problemen, maar dat gaat over een minderheid. Ook andere drempels worden in die studie genuanceerd.

Sommige aangehaalde drempels zie ik zelf ook als een opportuniteit. Waarom spraken we af dat een onderneming erkend dient te zijn voor het aanbieden van een leerwerkplek? Waarom moeten de activiteiten op de lesplek en de werkplek samen eenzelfde opleidingsplan realiseren? Het antwoord is helder: vanwege de kwaliteit. Die kwaliteitsvoorwaarden zijn het resultaat van veel gesprekken met onderwijsverstrekkers en sociale partners. En we willen natuurlijk dat leerlingen versterkt worden om met ervaring de arbeidsmarkt te betreden, of zelfs hogere studies aan te vatten. Want het diploma dat je krijgt, is een volwaardig diploma secundair onderwijs.

Zijn er dan geen verbeterpunten en werkpunten? Absoluut. Ik heb die perceptie al gegeven. Wij sleutelen ook aan die werkpunten, samen met het Vlaams Partnerschap en de sectorale partnerschappen. Wij hebben dit jaar bijvoorbeeld een nieuw vormingsaanbod voor trajectbegeleiders van het secundair en het volwassenenonderwijs.

We zien ook dat vandaag het duaal leren voornamelijk ingericht wordt in studierichtingen met arbeidsmarktfinaliteit. Het is bijgevolg evident dat van de leerlingen die afstuderen in een duale opleiding, er minder zijn die verder studeren na de secundaire studies. De opleidingen werken daar ook veelal niet echt naartoe. Maar het is absoluut niet onmogelijk. Er zijn trouwens ook een aantal erg succesvolle trajecten die lopen, en die voorbereiden op verder studeren, zoals de richting 'chemische procestechnieken duaal'.

Het is ook cruciaal dat scholen kiezen voor duaal leren. Daar volg ik de situatie op de voet met collega Ben Weyts. Het klopt dat we op meer leerlingen hadden gehoopt, maar het klopt ook dat we met heel wat sectorale sociale partners en opleidingsverstrekkers bruggen hebben gebouwd. U moet ook weten dat de coronacrisis sommige ouders anders heeft doen beslissen. Op een bepaald moment zit je met beperkingen op de werkvloer, ook contactbeperkingen. Ik kan me voorstellen dat er de voorbije twee jaar zowel voor bedrijven als voor ouders wel wat hindernissen waren.

Frank Baert heeft mij ook persoonlijk gecontacteerd na het verschijnen van het artikel in de krant. Hij zal het thema ook behandelen op het volgende partnerschap.

Ik zou nog een slotbedenking willen maken. Ronkende, sensationele titels verkopen goed, maar wees maar de leerling die een duale opleiding volgt of de mama of de papa wiens kind hiervoor gekozen heeft. Of wees maar eens de werkgever die er voluit in investeert. Wat een mentale dreun moet dit niet zijn. Alsof je kind of je bedrijf faalt in duaal. Zo'n artikel helpt ook niet om meer jongeren aan te trekken naar duaal. Dus als je een ronkende titel maakt 'het zou beter moeten zijn, maar het trekt op niets', dan duw je het dossier in een negatieve spiraal. Ik vind dat heel spijtig. Ik heb trouwens het geluk gehad – en misschien moet ik dat ook in de commissie eens organiseren – om met een aantal ouders en leerlingen die een duale opleiding in het secundair onderwijs succesvol afgerond hebben, een gesprek te hebben. Die verhalen zijn fantastisch. Misschien zijn de aantallen nog niet wat we gehoopt hebben, maar de succeservaringen van de jongeren en de ouders die ervoor kiezen, die zijn er wel degelijk. Ik zou die ook echt mee voluit in de spots willen zetten.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Dank, minister, om diep in te gaan op de antwoorden op onze vragen. Ik heb die via u gesteld omdat ik het ook niet eens ben met de teneur van het artikel. Net zoals u ben ik ook voorstander van evidencebased beleid. Wie denkt dat instrumenten als dit van vandaag op morgen verschil kunnen maken, die dwaalt natuurlijk. Wie op voorhand zegt dat het niet zal lukken, ja, dan zal het ook effectief niet lukken. Bijsturing vraagt tijd en geduld. Ik denk dat we dat zeker kunnen opbrengen.

Dat betekent niet dat we geen lessen moeten trekken uit ervaringen. Ik kan me zeker voorstellen dat het voor scholen frustrerend kan zijn dat bepaalde richtingen niet aanslaan of dat er onvoldoende werkplekken zijn. Maar er zijn inderdaad ook wel succesverhalen. Het komt erop aan om door te zetten en misschien wel een versnelling hoger te schakelen.

Ik zie natuurlijk hier ook een taak voor u, minister, en voor de minister van Onderwijs om, waar het kan, te vereenvoudigen en bij te sturen. We lezen dat de SERV bijna alle programmatieaanvragen duaal leren voor het schooljaar 2022-2023 positief adviseert. De SERV merkt wel op dat de programmatieaanvragen wel bedoeld zijn voor de plus 18-jarigen in de arbeidsmarktfinaliteit. De SERV mikt op een grotere en een meer diverse spreiding van de trajecten over alle opleidingsvormen. Daarom stelt men voor om de programmaprocedure te veranderen om een divers, aantrekkelijk en arbeidsgericht aanbod duaal leren te stimuleren. De SERV ging ook te rade bij de sectoren om na te gaan waar bijkomend duaal opleidingsaanbod nuttig kan zijn en hoe de tewerkstellingskansen worden gegeven.

Mijn vraag is dan ook nog, minister: wat is uw reactie op deze bekommernis en deze suggesties? Hoe kunnen sectoren nauwer betrokken worden bij het uittekenen van dit aanbod?

Robrecht Bothuyne (CD&V): Dank u wel, minister. Alleen al in de manier waarop u antwoordt op de vragen, voel je het engagement voor duaal leren. Dat is op zich heel mooi. Ik denk dat u daar ook heel brede steun voor hebt in dit parlement. Het is een hervorming waar we allemaal achter staan, en we wisten eigenlijk wel dat het een verhaal van vallen en opstaan zou worden om dit breed te gaan implementeren. Ik denk dat de juiste stappen gezet worden. Het decreet dat eraan komt, kunnen we hopelijk nog voor de krokusvakantie behandelen in de gezamenlijke commissie met de collega's van Onderwijs. Dat is weer een nieuwe stap vooruit.

Ik had nog een vraag bij de analyse van de opleidingen die nu geen of weinig inschrijvingen tellen. Op welke manier wordt daarmee omgegaan? Worden daar stappen gezet om ofwel de opleiding te evalueren, of worden die in de campagne die in maart wordt opgestart, specifiek eruit gelicht? Ik denk dat het belangrijk is om, als we mensen, scholen en bedrijven gemotiveerd willen houden om hierin te investeren, dat de inschrijvingen volgen als er een aanbod wordt gecreëerd. En als die inschrijvingen er niet zijn, dat we toch kijken wat we kunnen doen om dat aan te pakken.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega's, het is inderdaad zo dat het artikel in De Standaard wellicht te ongenadig was voor het systeem van duaal leren, maar we kunnen er natuurlijk ook niet naast kijken. We hadden het artikel toch niet nodig om te weten dat er een imagoprobleem is. Als je met werkgevers spreekt en je begint over duaal leren, krijg je vaak de reactie – niet zozeer dat die erkenningsprocedure zo zwaar zou zijn, dat is misschien wat overtrokken – dat de bemoeienissen vanuit het onderwijs te groot zijn. Men moet de controle delen met de onderwijsinstelling, wat een stuk logisch is, maar dat is blijkbaar een drempel die er bij veel werkgevers is om voluit voor het systeem te kiezen. Ik weet niet in welke mate daarnaar moet worden gekeken.

Bovendien hoor je bij scholen ook vaak ontmoedigende signalen. Men wil wel, maar er komen dan geen inschrijvingen. Collega Bothuyne verwees ernaar. Voor je het weet, begint men af te bouwen. En dat is een neerwaartse spiraal die we koste wat het kost moeten vermijden.

Mijn bijkomende vraag is de volgende, minister. Ik ben ambitieus, ik ben liberaal, ik kijk vooruit, ik ben optimistisch. Er is sprake van het uitbreiden van duaal leren naar volwassenonderwijs en hoger onderwijs. Dat staat in het regeerakkoord. Ik wil graag informeren naar de stand van zaken daar. Dat is iets wat je ook wel regelmatig hoort als je het terrein op gaat: dat het wel handig zou zijn als we ook in het volwassenen- en het hoger onderwijs eens zouden kijken naar dat systeem. Wat is daar de stand van zaken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank, collega's, voor de aanvullende opmerkingen.

Eerst en vooral, collega Claes, evidencebased is deze aanpak absoluut. Ik denk dat er geen enkele leerweg zo bestudeerd is geweest dan het duaal leren. We hebben al meer dan zestien studies die verzameld zijn in de metastudie. Qua studeren hebben we, denk ik, zeker genoeg gedaan.

Vereenvoudigen en bijsturen, dat kan, collega's, maar sowieso is duaal leren een partnerschap en moeten we elkaar in de ogen kijken en zien wat versterkt en vereenvoudigd kan worden. De sectoren worden zeer nauw betrokken. Dat heb ik zelf ook vastgesteld, zowel als er beroepskwalificaties gemaakt worden, maar ook in de sectorale partnerschappen duaal. We voorzien ook bijkomende middelen om die duale addenda specifiek voor duaal leren in orde te maken. Dat is eigenlijk ook positief. Maar we hebben in Vlaanderen nu eenmaal minder een cultuur van leren en werken op de werkvloer en zo een diploma halen. En je verandert dat niet in een-twee-drie.

Het ontwerpdecreet inzake duaal leren in het volwassenenonderwijs komt in principe eind februari in de verenigde commissies Werk en Onderwijs. Dus dat zou nog net voor de krokusvakantie zijn, voorzitter. Dat is interessant ook, collega Ongena, om de discussie daar dan te voeren. Het succes van studierichtingen onderschatten of overschatten we soms. De sectoren geloven er wel in, maar het is ook een beetje zoeken naar wat de sectoren zijn die echt succesvol zijn.

Bemoeienissen, collega Ongena, is een lastig woord, vind ik. We spreken hier over jongeren die werken, maar die tegelijk ook een volwaardig diploma secundair onderwijs halen. Onderwijs kan de jongeren natuurlijk niet loslaten. Je ziet ook wel dat jongeren die afstuderen in duaal leren, makkelijk toegang hebben tot de arbeidsmarkt en ook hoger onderwijs aankunnen. Terwijl dat bij het deeltijds leren en werken, waar er veel minder strikte voorwaarden zijn, niet het geval is. Als je kijkt naar de kansen voor de jongeren, dan zie je dat dit echt wel een win-win is.

Wat de studierichtingen en de keuzes betreft, ben ik een beetje op mijn stappen teruggekeerd. Vroeger dacht ik dat ook. Maar dan zie je dat er lege richtingen blijven, en dat is ook slecht voor duaal leren. Het is echt zoeken in welke richting we groot potentieel vinden en een groot engagement bij de scholen, en hoe we dat dan uitbreiden. Dat is een keuze die in de loop van het proces gemaakt is.

Maar zoals gezegd, alle kritische opmerkingen die er waren, zal ik meegeven aan het platform. Ook als u zegt, collega Ongena, dat er te veel bemoeienissen zijn vanuit het onderwijs – of anderen zeggen dat, en u speelt de boodschapper –, dan gaan we dat bespreken. Ik schiet niet op de pianist. Ik geef dat ook mee aan professor Baert. Hij leidt het partnerschap, en het moet daar ook in alle openheid worden besproken.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Ik ga nog eens een poging doen om mooi te eindigen, minister, met een slot. De moraal van het verhaal is: geef duaal leren alle kansen, en stap voor stap maken we er een succes van. Dank u wel voor de antwoorden.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik heb er minder lang over nagedacht. Het zal dus minder goed klinken. Maar ik ga ervan uit dat we inderdaad allemaal hetzelfde willen. Duaal leren moet een succes worden, en stap voor stap moeten we daar geraken, te beginnen met het decreet dat binnen een paar weken in onze commissie verschijnt. Dit wordt dus vervolgd, collega's.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.